

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Katedra obchodního práva

*Srovnání vývoje českého a rakouského
kartelového práva a judikatury*

Hana Boulová

2007

Čestné prohlášení: Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Srovnání vývoje českého a rakouského kartelového práva a judikatury zpracovala sama a uvedla jsem všechny použité prameny.

V Brně dne 31.3. 2007

Hana Boulová

Obsah

I. Historický vývoj kartelového práva	
1. Vývoj kartelového práva v České republice	3
2. Vývoj kartelového práva v Rakousku	4
II. Generální klauzule v českém a rakouském kartelovém právu	
1. Generální klauzule – obecný výklad	6
Exkurs: generální klauzule KartG 1988.....	8
1.1. Účastník kartelové dohody	10
1.2. Pojem relevantní trh	11
III. Jednotlivé druhy dohod narušující hospodářskou soutěž	
1. Cenové kartely	
1.1. Obecný výklad	11
1.2. Dohoda o minimální a maximální ceně.....	13
1.3. Dumpingové ceny	14
1.4. Rabatové kartely	14
1.5. Doporučené prodejní ceny.....	15
2. Vertikální a horizontální cenové dohody	
2.1. Obecný výklad	18
2.2. Horizontální cenová dohoda	18
2.3. Vertikální cenová dohoda	19
Exkurs: Nařízení Komise ES 2790/1999	21
3. Dohody o jiných cenových podmínkách	21
4. Omezení nebo kontrola výroby, odbytu, výzkumu a vývoje, investic	
4.1. Obecný výklad	22
4.2. Kontrola výroby	22
4.3. Racionalizační kartely	23
4.4. Dohody o výzkumu a vývoji	24
4.5. Kontrola odbytu	25
4.5.1. Výhradní prodej a dohoda o výhradním odběru	26
Exkurs. Franchizingová smluva	27
4.5.2. Selektivní distribuční systémy	28
Exkurs: Obchodní zastoupení a kartelové právo	28
4.6. Dohody o specializaci	28
Exkurs:Licenční kartely	30
5. Exportní a importní kartely	
5.1. Obecný výklad	31
5.2. Klastry	32
5.3. Problematika reexportů	33
6. Dohody o rozdělení trhů a zdrojů	
6.1. Obecní výklad	34
6.2. Submissionskartell	35
7. Dohody o vázaném prodeji	36
8. Diskriminační a bojkotové kartely.....	38
IV. Výjimky ze zákazu kartelových dohod	
1. Výjimka dle § 3 odst. 4 ZOHS a podle § 2 odst. 1 KartG 2005	40
2. Výjimky dle § 4 ZOHS a § 3 KartG 2005.....	41
3. Výjimka dle § 6 ZOHS a výjimka pro bagatelní kartely dle KartG 2005	42
4. Ostatní výjimky dle KartG 2005	43
V. Nařízení Rady č. 1/2003.....	46
VI. Sankce a leniency program	48
Zusammenfassung.....	51
Přehled srovnání konkrétních ustanovení ZOHS, KartG2005 a SES.....	54
Seznam literatury.....	56

I. Historický vývoj kartelového práva

1. Vývoj kartelového práva v České republice

Vývoj kartelového práva začíná už ve výmarské ústavě. Dále u nás kartely upravoval koaliční zákon rakouský, kartely tak spadaly pod pojem koalice. Nebyl však jednotný názor, zda jsou kartely skutečně koaličním zákonem zakázány¹.

Skutečný vývoj kartelového práva však nastal až 1. září 1933, kdy začala účinnost zákona č. 141/1933 Sb. z. a n., o kartelech a soukromých monopolech. Pro přijetí zákona mluvila tehdejší ekonomická situace, kdy velká část ekonomiky byla zkartelizována. Tehdejší úprava však v porovnání s dnešní byla velmi benevolentní a kartely nebyly chápány jako vyloučení soutěže. Dokonce panoval názor, že v určitých případech může být soutěž škodlivá². Zakázat kartely bylo problematické i z toho důvodu, že spadaly pod tehdejší § 114 Ústavní listiny ČSR, který chránil spolčovací právo na ekonomické úrovni.

Kartelový zákon definoval kartely jako úmluvy samostatných podnikatelů, jimiž se smluvní strany zavazují omeziti nebo vyloučiti mezi sebou volnost soutěže úpravou výroby, odbytu, obchodních podmínek, cen nebo, pokud jde o podniky dopravní, úvěrní nebo pojišťovací, též sazeb, je-li účelem smluv ovládnout co možná nejúčinněji trh³. K této definici lze mít z pohledu dnešního ZOHS řadu výhrad, předně jsou zde zmíněny jen dohody, nikoli už rozhodnutí sdružení a jednání ve vzájemné shodě.

Kartelový zákon se nevztahoval na státní monopoly. Podobné ustanovení obsahuje i současný ZOHS, kdy v § 1 odst. 3 vyjímá ZOHS ze své působnosti soutěžitele, kteří na základě zvláštního zákona nebo rozhodnutí poskytují služby obecného hospodářského významu.

Poválečné zákonodárství neumožnilo rozvoj podnikatelských vztahů a tedy ani kartelového práva. Až do roku 1991 platil jako základ obchodních vztahů mezi organizacemi plán a nebyl možný volný výběr smluvního partnera. Menší změny přineslo vládní nařízení č. 169/1969 Sb., které obsahovalo generální klauzuli vztahující jak na ochranu hospodářské soutěže tak na nekalou soutěž. Generální

¹ Hexner, E. – Martínek, K.: Kartelové a syndikalizační předpisy československé, Hospodářská politika, Praha 1936, s. 10.

² Bejček, J.: Vývoj práva na ochranu hospodářské soutěže, Právník, 1994, č. 5, s. 5

³ § 1 z.č. 141/1933 Sb. z a n., o kartelech a soukromých monopolech.

klauzulí na ochranu hospodářské soutěže bylo ustanovení § 119 b hospodářského zákoníku, který zakazoval socialistickým organizacím zneužívat své postavení na úkor jiných organizací nebo soutěžitelů.

Po roce 1991 byla zvolena dvoukolejná ochrana soutěže a existenční ochrana hospodářské soutěže se dočkala vlastního zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. Tento zakotvil postih kartelů, zneužití dominantního postavení a fúzí. Vztahuje se na soutěžitele nebo jejich sdružení, i když nejsou podnikateli, nechrání však jednotlivce, pokud jednání proti němu nenarušuje celou hospodářskou soutěž. Principem byl zákaz kartelových dohod ex lege. Ministerstvo pro hospodářskou soutěž mohlo však podle § 5 zákona udělit na žádost výjimku, případně dohoda mohla při splnění určitých podmínek spadat pod výjimku ex lege.

Při vstupu ČR do EU bylo nutné harmonizovat českou legislativu shodně s komunitární, a proto došlo ke vzniku nového zákona o ochraně hospodářské soutěže č. 143/2001 Sb. Následně byl novelizován v roce 2004, kdy novelizace č. 340/2004 reagovala na přijetí Nařízení Rady č. 1/2003, které muselo být implementováno do českého právního řádu. Úplné znění ZOHS ve znění této tzv. První novely bylo vyhlášeno ve sbírce zákonů pod číslem 464/2004 Sb. Tzv. Druhá novela č. 361/2005 reaguje na přijetí Nařízení Rady č. 139/2004. Další novela č. 484/2004 (tzv. Poslanecká) reagovala na nutnost posílit postavení soutěžitelů v oblasti výroby zemědělských komodit a obchodu s nimi vůči ekonomicky silnějším subjektům, zejména obchodním řetězcům. Tzv. Telekomunikační novela č. 127/2005 omezila působnost ZOHS na soutěžitele v oblasti zneužití dominantního postavení, pokud vykonávají tzv. telekomunikační činnost.

2. Vývoj kartelového práva v Rakousku

Historický vývoj kartelů v rámci rakousko-uherské monarchie začíná už v roce 1803, kdy v trestním zákoně byl stanoven živnostníkům zákaz zvyšovat ceny zboží či práce v neprospěch veřejnosti. Později se za takové zvyšování už nehrozilo trestem, ale koaliční zákon z roku 1870 postihoval kartelové dohody neplatností⁴.

První návrh kartelového zákona padl už v roce 1897, nebyl však realizován. V roce 1938 bylo nařízeno převzetí německého kartelového práva .

⁴ Schulte, H.: Das österreichische Kartellrecht, Münster 1980, s. 38

Skutečně první kartelový rakouský zákon vznikl v roce 1951. Ten kartely nezakazoval, ale podléhaly registrační povinnosti do kartelového rejstříku⁵. Výčet druhů kartelů v zákoně byl demonstrativní⁶. Kartely nebyly považovány za nutně škodlivé, mohly mít funkci hospodářského stabilizátoru⁷.

Po pěti novelizacích kartelového zákona z roku 1951 byl v roce 1972 schválen koncepčně nový kartelový zákon. Měl především zohlednit dohodu mezi Rakouskem a Evropskými společenstvími. Dále následoval nový kartelový zákon v roce 1988.

Kartelový zákon z roku 1988 přinesl změny v podobě zlepšení systematiky zákona, a dále mimo jiné v tom, že požadoval časové omezení trvání zaregistrovaných kartelů⁸.

Další dílčí novelizace proběhly v letech 1993, 1995 a 1999. V roce 2002 přinesla další novelizace změny v oblasti zneužití dominantního postavení, dále odstranila ustanovení v trestním zákoně, které se týkaly porušení KartG a umožnila ukládat pokuty za porušení KartG až do výše 10% celkového obrátu podnikatele dosaženého v předchozím roce⁹.

Tyto dílčí novelizace se však ukázaly jako nedostatečné, a proto byl KartG systematicky přepracován do dnešní podoby jako Bundesgesetz gegen Kartelle und andere Wettbewerbsbeschränkungen (dále jen KartG 2005). Změnám podle především hmotná část zákona, procesní ustanovení zůstaly beze změny¹⁰. Byl přijat princip obecného zákazu kartelů, značně se zákon přiblížil úpravě soutěže na komunitární úrovni. Nový kartelový zákon nabyl účinnosti k 1.1. 2006.

⁵ § 3 Bundesgesetz vom 4. Juli 1951 über die Regelung des Kartellwesens (Kartellgesetz), BGBl. Nr. 173

⁶ Landau, K. – Ender, W.: Kommentar zum Kartellgesetz: Gesetzestext samt Durchführungsbestimmungen mit ausführlichem Kommentar und Sachregister, E. Ketterl, Wien 1952, s. 11

⁷ Rozsudek OGH ze dne 20.6.1952 Okt 6/25 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>. Jednalo se o rozhodnutí o dumpingu, dle kterého dumping domácích soutěžitelů nepředstavoval důvod, aby byla dohoda zakázána, protože přílišný liberalismus údajně odporuje principům kartelového práva. Dumping může přispět ke stabilizaci hospodářství.

⁸ Koppensteiner, H.–G.: Wettbewerbsrecht, Band 1: Österreichisches und Europäisches Kartellrecht, Wirtschaftsverlag Dr. Anton Orac, Wien 1989, s.50

⁹ Gugerbauer, N.: Einführung in das Kartellrecht, dostupné na <http://www.kartellrecht.at>

¹⁰ Lurger, B.: Neuere Entwicklungen im österreichischen Handels- und Wirtschaftsrecht, Recht der Internationalen Wirtschaft, 2006, č. 6, s.414.

II. Generální klauzule v českém a rakouském kartelovém právu

1. Generální klauzule – obecný výklad

Generální klauzule, která vymezuje základ českého kartelového práva v oblasti zakázaných dohod narušujících soutěž, je obsažena v § 3 odst. 1 zákona 143/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZOHS). Upravuje obecně jednotlivé formy zakázaných dohod, podmínky protisoutěžního charakteru dohody (alespoň potenciální narušení hospodářské soutěže) a konstatuje neplatnost takových dohod. Aby dohoda byla považována za zakázanou, musí být vedle formálního porušení zákona tj. naplnění znaků zakázané dohody splněna i podmínka materiálního porušení zákona tj. být i jen potenciální narušení soutěže. Na kartelovou dohodu nelze pohlížet co do požadavku náležitostí jako na součást práva smluvního ve smyslu pravidel občanského zákoníku.¹¹

Pojem „dohody v užším smyslu“ je nutno vykládat extenzivně. Definice těchto dohod není ani v české ani v rakouské úpravě výslovně stanovena. Jsou to jakákoli ujednání, ve kterých je vyjádřena vůle jejich účastníků určitým způsobem jednat.

Pojem „rozhodnutí sdružení soutěžitelů“ je užíván tam, kam se nemůže vztáhnout pojem „dohoda v užším smyslu“. Jde o souhlasný projev vůle několika soutěžitelů sdružit se, např. v usnesení výkonných orgánů sdružení nebo v ustanovení ve vnitřních předpisech sdružení.

„Jednání ve vzájemné shodě“ je další formou zakázaných dohod. Ačkoli není definice znaků takového jednání výslovně v ZOHS obsažena, můžeme vycházet z rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci C - 48/69 Imperial Chemical Industries Ltd. v. Komise. Z tohoto rozhodnutí vyplynulo, že jednání ve vzájemné shodě je určitou zjevnou formou koordinace chování soutěžitelů, kteří se snaží nahradit rizika podnikání v soutěži vzájemnou kooperací. Toto jednání vede díky kontaktů mezi konkurenty k odstranění nejistoty ohledně budoucího chování konkurentů. K naplnění tohoto jednání musí být prokázány tyto znaky: musí existovat mezi konkurenty kooperace či alespoň koordinace jejich jednání, tato koordinace či kooperace musí být vedena s cílem odstranit nejasnosti o budoucím chování konkurentů a této koordinace či kooperace musí být dosaženo prostřednictvím přímého či nepřímého

kontaktu konkurentů. Pojem je vykládán široce, zahrnuje také stanovy, vnitřní předpisy a návody jednání¹². Od tohoto jednání je nutné odlišovat paralelní jednání¹³, které zakázané není. Je to např. následování cenového vůdce na trhu ostatními soutěžiteli. Příkladem jednání ve vzájemné shodě může být případ sjednávání ceny za dodávky kuřat ve věci MDZ-PROMT¹⁴.

Tendence chápat pojem „kartel“ jako sběrný pojem vychází z nového KartG 2005, který upustil od systému jednotlivých typů kartelových dohod ve prospěch všeobíhající generální klauzule¹⁵. Jistou výjimkou z této tendence je pak ponechání zvláštního ustanovení doporučujících kartelů v § 1 odst. 4 KartG 2005.

V KartG 2005 i v ZOHS je vyjádřena potencialita¹⁶ narušení hospodářské soutěže – „...*dohody, které vedou nebo mohou vést*...“. Zákon tak zakazuje uzavření již samotné kartelové dohody, nikoli její plnění. To je velmi přísné. ÚOHS považuje za potenciální protisoutěžní jednání i zveřejnění informací, které jsou zveřejňovány pravidelně¹⁷.

Hospodářskou soutěž neohrožuje samotné uzavření kartelové dohody, která se neplní, ale až její realizace.¹⁸ Za potenciální narušení soutěže byli postiženi např. účastníci dohody ve věci JIZERSKÉ PEKÁRNY a Ing. Luboš Škrabák – LS-ZETIS¹⁹,

¹¹ Raus, D. - Neruda, R.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže-komentář, Linde Praha, Praha 2006, s. 68

¹² Rozhodnutí ÚOHS ze dne 11.10.2005 R 48/2004 ve věci České lékárnické komory dostupné na <http://www.compet.cz>.

¹³ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 21.9.2001 R 11-16/2000 dostupné na <http://www.compet.cz>. Příkladem paralelního jednání bylo údajné jednání ve vzájemné shodě ve věci společnosti MODEL OBALY a další. Původně uložená pokuta byla zrušena. Tito soutěžitelé zvýšily ceny papírových obalů o cca 12 – 15% vlivem zdražení papíru tzn. jako reakci na změnu tržních podmínek.

¹⁴ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 29.6. 1999 R 10/1999 dostupné na <http://www.compet.cz>. Účastníci řízení sice neuzavřeli dohodu, že nebudou prodávat kuřata řetězcům obchodních společností pod stanovenou cenu, ale diskutovali o tom a plošně k navýšení cen skutečně došlo.

¹⁵ Matousek, P.: Das Kartellrechtreform 2005 im Überblick, dostupné na <http://www.rechtsfreund.at>

¹⁶ § 3 odst.1 ZOHS :“ *Dohody... ,které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže*...“.Naproti tomu v § 1 odst.1 KartG 2005 : „*Verboten sind alle Vereinbarungen ...,die eine Verhinderung, Einschränkung oder Verfälschung des Wettbewerbs bezwecken oder bewirken*.“

¹⁷ Čekal, D.–Chmelík, J.: Pozor na tvorbu statistik v rámci profesních sdružení, dostupné na <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/>

¹⁸ Bejček, J.: Existenční ochrana konkurence, 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1996, s.202

¹⁹ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 10.2.2006 R 61/2004 dostupné na <http://www.compet.cz> . Šlo o cenovou dohodu, u které sice nebyl prokázán faktický účinek na trh, ale ÚOHS konstatoval, že dohoda určení ceny mohla mít vliv na kvalitu a intenzitu soutěže.

účastníci dohody ve věci Českého svazu zpracovatelů masa²⁰ a také ve věci Česká asociace úklidu a čištění.²¹

Generální klauzule kartelových dohod v KartG 2005 je v § 1 odst. 1. Jako kartely platí všechny dohody mezi podnikateli, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které směřují či způsobí zabránění, omezení nebo narušení soutěže.

Definice odpovídá definici v ZOHS i v čl. 81 odst. 1 Smlouvy o založení ES (dále jen SES)²². KartG 2005 je novou úpravou účinnou od 1. 1. 2006, která přinesla na místo jednotlivých typů kartelových dohod všeobecný zákaz omezení soutěže dle vzoru čl. 81 SES²³.

Pro aplikaci KartG 2005 stačí i jen potenciální podnikatelská činnost podnikatele. Avšak čistě abstraktní možnost aktivní účasti na hospodářském styku nepostačuje, ledaže se počítá s tím, že dotčený podnikatel v dohledném čase bude ekonomicky aktivní např. taxikář s pozastaveným výkonem činnosti²⁴.

Soutěžně politickým problémem se může jevit ochrana drobného a středního stavu, která nemá v ZOHS právní oporu. Tato opora existovala např. v dřívějším ustanovení § 5c německého GWB. Za úvahu stojí obecné zvýhodnění strukturálně nevýhodnější pozice malých a středních podniků umožněním kooperačních nákupních kartelů. Pokud by tyto dohody neomezily výrazně soutěž, mohly by být povoleny již na úrovni zákona²⁵.

Exkurs: generální klauzule KartG 1988

Generální klauzule kartelového zákona z roku 1988 uváděla jako kartely dohody (Vereinbarungskartelle), koordinované jednání (Verhaltenskartelle) a doporučující kartely (Empfehlungskartelle). Kromě toho byly v KartG 1988 zmíněny cenové a

²⁰ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 21.11.2003 R 39/2002 dostupné na <http://www.compet.cz>. Šlo o cenové doporučení sdružení soutěžitelů svým členům o nákladech na vyšetření skotu na BSE. Bylo konstatováno, že i když jde o nezávazné doporučení a členové se ho nedrželi, mohl dojít k narušení soutěže, protože členové sdružení mohli identifikovat cenovou politiku konkurentů a vycházet z ní při tvorbě vlastních cen.

²¹ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 27.10.2003 R 42/2002 dostupné na <http://www.compet.cz>. I zde bylo konstatováno, že k narušení soutěže stačí i jen potenciální narušení tím, že Česká asociace úklidu a čištění schválila druhou verzi Standardů úklidu s doporučeným cenovým rozpětím služeb.

²² Lissel, P.-M.: Kartellgesetz 2005 und Wettbewerbsgesetznovelle in Österreich, Recht der Internationalen Wirtschaft, 2006, č. 2, s. 132

²³ Články 81 odst. 1 a 81 odst. 3 Smlouvy o ES obsahují prvky pravidla „rule of reason“, kdy jsou zkoumány pro a protisoutěžní prvky. V evropském právu se začíná objevovat princip more economic approach, v oblasti čl. 81 např. viz nová směrnice o aplikaci čl. 81 odst. 3 z 30.4.2004, který má vliv na aplikovatelnost zákazu kartelu, přičemž jedním z důležitých ohledů je blaho spotřebitele.

²⁴ Rozsudek OGH ze dne 20.12.1999 16 Ok 9/99 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>.

²⁵ Bejček, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže v evropském kontextu, EMP, 6-7/1997, s.28

odbytové závazky, dále normové, typové a racionalizační dohody, které byly považovány za kartel až v případě, že naplňovaly znaky některého typu kartelu uvedeného v generální klauzuli. Rakouská úprava byla ve své době pokrokovější než česká – v té době účinný zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže nediferencoval mezi dohodovými kartely, spočívajícími v jednání a kartely spočívajícími v doporučení jednání. Na druhé straně nebyly v rakouské úpravě obsaženy všechny formy jednání, které mohou způsobit narušení hospodářské soutěže dohodami v užším smyslu.

1.1. Účastník kartelové dohody

Zajímavý je způsob označení účastníka kartelové dohody.

V ZOHS je v § 3 odst. 1 uveden pojem „soutěžitel“. Jde o všechny osoby, které se účastní hospodářské soutěže. Dnešní ZOHS je oproti úpravě z roku 1991 dokonalejší v základní terminologii. Z. č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže užíval pojem „rozhodnutí sdružení podnikatelů“ a vystavoval se tak nebezpečí, že rozhodnutí subjektů, které nespádaly pod § 2 odst. 1 obchodního zákoníku, by nebyly postižitelné z hlediska ZOHS. Tyto subjekty by se mohly zařídit tak, že by např. svou činnost nevykonávaly soustavně. Dnešní úprava je dokonalejší v tom, že umožňuje postihnout i subjekty, které pod pojem podnikatele dle obchodního zákoníku nespádají.

Ohledně adresáta ZOHS tak existují nejednotné názory. Jednak existuje rozdíl mezi pojmem užívaným v ZOHS a pojmem užívaným judikaturou ESD. Judikatura ESD²⁶ užívá funkcionální pojetí *podniku*, za který se považuje ekonomická jednotka trvale se zabývající hospodářskou či obchodní činností bez ohledu na její právní formu či subjektivitu. Lze si však těžko představit, že by byl adresát ZOHS definován obecně jako podnik ve smyslu ekonomické entity²⁷. Použití pojmu podnik by bránila legální definice v § 5 ObchZ. Avšak i v rámci komunitárního práva je nutno vymezit, co je to podnik. Stalo se tak v rozsudku ESD ve věci Shell²⁸. Toto vymezení se vztahuje i na veřejné podniky. ZOHS jako adresáta soutěžních pravidel chápe subjekty charakterizované organizačně právními formami a jistou formou účasti v soutěži, v komunitárním právu jde o jednotku jakoukoli, která trvale vykonává hospodářskou činnost a je ekonomicky samostatná. Koncepce adresátů soutěžního práva v české a

²⁶ Za podnik se považuje i veřejnoprávní instituce i non-subjekt. Vyžaduje se právní a ekonomická samostatnost.

²⁷ Munková, J. – Kindl, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže-komentář, C.H.Beck 2007, s. 21

²⁸ T 11/89 Shell SbSD 1992 II, s. 757: Pojem podniku ve smyslu čl.81 odst.1 SES označuje hospodářskou jednotku, která pozůstává v jednotné organizaci osobních, hmotných a nehmotných prostředků, která trvale sleduje jednotný hospodářský cíl a může se podílet na protiprávní jednání ve smyslu tohoto ustanovení.

komunitární úpravě jsou odlišné²⁹. Někteří autoři³⁰ užívají oba pojmy promiscue a dávají najevo, že je považují za shodné. Jiní autoři přiznávají pojmu soutěžitel eurokonformní výklad³¹, nepřihlízejíc k tomu, že aplikační praxe česká a komunitární se liší zejména extenzivním výkladem účasti v soutěži, kdy za soutěžitele považuje i subjekty, které by jimi podle komunitární úpravy nebyly. To platí hlavně pro vztahy mezi ovládanou a ovládající osobou a mezi ovládanými osobami navzájem.

KartG se užívá pojem „podnikatel“ (Unternehmer). Pojem Unternehmer je široce vykládán, zahrnuje jednak pojem Kaufmann, který rakouské právo dále rozlišuje na včetně živnostníků, také však svobodná povolání. Tento pojem se dříve užíval i v českém kartelovém právu (§ 2 odst. 2 z.č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže), ale byl odstraněn, protože je daleko užší než pojem soutěžitel. Rakouská úprava však sleduje vzor komunitární judikatury a tento pojem vykládá ve funkcionálním pojetí³². Ve své aplikační praxi konstatovala jako adresáta kartelového zákona např. zdravotní pojišťovnu³³.

Pro vlastnost podnikatele dle KartG není rozhodující zápis do obchodního rejstříku ani živnostenský řád. Záleží na existenci podnikatelské činnosti bez ohledu na to, zda je cílem dosažení zisku. Spadají sem i svobodná povolání, sdružení, která byla založena dle spolkového zákona (Vereinsgesetz), ale vyvinula se v hospodářský subjekt. Dle okolností může spadat pod pojem podnikatel i potenciální podnikatel, který nyní sice není na relevantním trhu poptávajícím ani nabízejícím, ale je k tomu v dohledné době způsobilý být např. v případě, kdy je zavázán nebýt činný jako soutěžitel, ale má zboží a služby, které může poskytovat. Nestačí ale jen abstraktní možnost, musí s tím počítat, že bude hospodářsky činný³⁴.

Vztah mezi českým pojmem a komunitárním lze vyřešit ve prospěch komunitární úpravy, protože by v aplikační praxi ÚOHS nemělo dojít k odlišnostem při aplikaci českých a evropských soutěžních pravidel. Vztah rakouské a komunitární je řešen podobně.

²⁹ Munková, J. – Kindl, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže-komentář, C.H.Beck 2007, s. 23

³⁰ Bejček, J. in Eliáš, K. a kol.: Kurs obchodního práva, C.H.Beck 2004

³¹ Kindl, J.: Podnik nebo soutěžitel – záleží na tom?, Právní rozhledy 2006, č.5

³² Viz např. rozsudek OGH ze dne 14.6. 2004 16Ok 5/04 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>.

³³ Viz např. rozsudek OGH ze dne 15.12. 2003 16Ok 12/03 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>.

³⁴ Rozsudek OGH ze dne 20.12. 1999 16 Ok 9/99 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at> .Jako podnikatel byl ve smyslu KartG 1988 chápán taxikář, který měl dočasně pozastaven výkon činnosti.

1.2. Pojem relevantní trh

Pro dokreslení souvislostí s generální klauzulí je nutné zmínit pojem relevantní trh.

Dle § 2 odst. 2 ZOHS se jím rozumí trh zboží, které je z hlediska charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišné od sousedících území.

Pro vymezení věcně relevantního trhu je tedy důležité, zda existuje vzájemně zastupitelné zboží. Osobou, která určuje, které zboží je vzájemně zastupitelné, je spotřebitel, protože o jeho uspokojení se zde jedná především. Výchozím bodem pro určení relevantního trhu je konkrétní výrobek. K tomu uvedl v rozsudku Vrchní soud v Olomouci: *“ při vyvození relevantního věcného trhu se vychází z konkrétního typu výrobku, jehož relevantní trh je třeba určit (někdy nazývaného výchozím výrobkem). Kromě něho zahrnuje věcný trh všechny výrobky za splnění podmínek, že s ohledem na jejich funkční vlastnosti mohou nahradit výchozí výrobek a dále mají tu vlastnost, že jestliže kterýkoliv z nich zvolíme jako výchozí výrobek, vymezení relevantního trhu se nezmění”*³⁵.

Dalším prvkem analýzy relevantního trhu je teritoriální prvek. Ten říká, že dvě místa patří k dvěma různým relevantním trhům, pokud soutěžní podmínky v nich jsou dostatečně odlišné, např. v oblasti cen, preferencí spotřebitelů. Tento prostorově relevantní trh může zahrnovat obec, kraj, území celého státu i oblasti svou velikostí překračující národní hranice států. Jeho vymezení závisí také např. na přepravních možnostech, výrobních možnostech³⁶.

Uvádí se také další prvek relevantního trhu – časový. Je to důležité, protože postavení soutěžitelů je nutné vnímat v časovém kontextu³⁷.

Při posouzení, zda jde o relevantní trh, se užívá cenový test. Ten zkoumá, jaký důsledek bude mít zvýšení ceny zboží, které je sice malé, ale trvalé a významné (5 – 10 %) a děje se na co nejmenším relevantním trhu. Pokud většina dosavadních spotřebitelů reagovala na zvýšení ceny preferencí poptávky po jiném zboží, jde o zboží vzájemně zastupitelné. Jako subjekt poptávající se zkoumá marginální spotřebitel tj. takový, u kterého je pravděpodobné, že při zvýšení ceny zboží bude

³⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 2A 6/96

³⁶ Bejček, J.: Praktické problémy prokonkurenčního (protikartelového) práva, Právní rádce, 1994, č. 2, s. 18

³⁷ Například zboží, které vyrobí soutěžitel X v čase t nemůže být v soutěžním vztahu se zbožím vyrobeným soutěžitelem Y v čase t+3, protože jde o dobu příliš vzdálenou z hlediska o uspokojení potřeb spotřebitelů.

preferovat zboží levnější. Naproti tomu předchozí zákon č. 63/1991 Sb. definici relevantního trhu neobsahoval. Rakouský KartG 2005 neobsahuje výslovné ustanovení o pojmu relevantní trh tak jako ZOHS v § 2 odst. 2, nicméně v odborné literatuře se tento pojem objevuje³⁸.

Rakouská aplikační praxe rovněž rozlišuje relevantní trh³⁹ z hlediska věcného, teritoriálního a časového.

III. Jednotlivé druhy dohod narušující hospodářskou soutěž

1. Cenové kartely

1.1. Obecný výklad

V § 3 odst. 2 písm. a) ZOHS se hovoří o *přímém či nepřímém ujednání cen*, popřípadě o jiných obchodních podmínkách. Určování prodejních a nákupních cen je považováno za tvrdou kartelovou dohodu. KartG 2005 upravuje cenové kartely v § 1 odst. 2 věta první a rovněž zde mluví o *přímém či nepřímém ujednání nákupních či prodejních cen* nebo jiných obchodních podmínek.

Přímou dohodou o ceně může být např. ujednání ceny přímo ve smlouvě o dalším prodeji velkoobchodům. Nepřímým ujednáním je např. rozhodnutí sdružení soutěžitelů o ceně, která by členy sdružení měla být dodržována⁴⁰.

Kromě horizontální cenové dohody existovala v rakouské úpravě i tzv. *Preisbindung der zweiten Hand*⁴¹ – jde o vertikální cenovou dohodu mezi dodavatelem a následujícím prodejcem, za kolik bude následující prodejce prodávat. Pojem *Preisbindung* obsahoval výslovně KartG 1988. Zajímavé bylo, že toto označení ještě neznamenalo existenci samotného kartelu, kartelem by *Preisbindung* byl, pokud by spadal pod tehdejší §§ 10 až 12 KartG 1988, tj. pokud by se jednalo o dohody (*Vereinbarungskartelle*), vzájemné koordinace jednání (*Verhaltenskartelle*) a

³⁸ Gugerbauer, N.: Das Kartellgesetz, Springer Verlag Wien, 1989, s. 3.

³⁹ Např. rozsudek OLG ze dne 7.10. 2003 25 Kt 160/03-44 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>. Teritoriálně byl relevantní trh vymezen jako oblast, kterou může podnik obsáhnout svými výrobky z místa svého sídla. Věcně šlo o trh s asfaltovými produkty.

⁴⁰ Např. rozhodnutí ÚOHS ze dne 31.5.2005 R 35/2003 dostupné na <http://www.compet.cz> ve věci Asociace realitních kanceláří, která schválila Provozovací řád obsahující doporučené provizní sazby pro prodej, koupi, pronájem a správu nemovitostí.

⁴¹ Koppensteiner, H. – G.: Wettbewerbsrecht, Band 1 : Österreichisches und Europäisches Kartellrecht, Wirtschaftsverlag Dr. Anton Orac, Wien 1989, s. 118

doporučení (*Empfehlungskartelle*), ale i jiné podoby, protože pojem kartely dle generální klauzule bylo nutno vykládat extenzivně. Za cenový kartel byl považován i údaj o ceně uvedený na zboží, když nebylo uvedeno, že jde o nezávazné cenové doporučení.⁴²

Protože jde o tvrdou cenovou dohodu, zřejmě nebudou splněny podmínky pro vynětí kartelu dle § 2 odst. 1 KartG 2005⁴³. V § 2 odst. 2 KartG 2005 jsou však uvedeny jednotlivé výjimky, kdy určité kartelové dohody jsou ze zákazu vyňaty vždy. Zde by se pro cenové kartely výjimka ze zákazu uplatnit mohla⁴⁴.

Podobně česká odborná literatura uvádí, že i u tvrdých omezení soutěže cenovou dohodou by mohla být splněna kritéria pro vynětí ze zákazu dle § 3 odst. 4 ZOHS, i když splnění kritérií u takové dohody se nejeví jako příliš pravděpodobné⁴⁵.

1.2. Dohoda o minimální a maximální ceně

Formou cenového kartelu je i ujednání o minimální ceně. Tyto dohody soutěž na trhu sice zcela nevyklučují, ale diskriminují spotřebitele, který je v uspokojení své potřeby omezen nabídkou podléhající minimální ceně, jsou tak narušeny podmínky účinné soutěže, kdy by spotřebitel mohl získat výrobek za cenu menší než je minimální, protože výrobci by si musely za běžných podmínek vzájemně více konkurovat ve snaze zákazníka přilákat. Soutěžitelé – výrobci – tak jednají ve snaze vyloučit mezi sebou soutěž. Praxe například v řízení proti České lékařské komoře⁴⁶ uvádí, že doporučením minimálních cen služeb v Katalogu dohodnutých služeb hrazených přímo nemocným došlo k porušení § 3 odst. 1 a § 3 odst. 2 písm. a) ZOHS, což mohlo vést k narušení soutěže na relevantním trhu služeb ambulantní zdravotní péče.

Stanovení minimální ceny platí za zakázané i v rakouské úpravě⁴⁷.

Dohoda o maximální ceně je vyjmuta ze zákazu kartelových dohod, pokud není vyvíjen nátlak na její dodržování.⁴⁸ Také podle české úpravy může prodávající

⁴² Rozsudek OGH dostupný na ze dne 24. 9. 1991 4 Ob 88/91 <http://www.ris.bka.gv.at>.

⁴³ Reidlinger, A. – Hartung, I.: Das neue österreichische Kartellrecht, Linde, Wien 2005, s. 65

⁴⁴ Např. rozsudek OGH ze dne 25.6.2003 29 Kt 177/99 dle kterého byly cenové dohody vídeňských podniků taxislužby uznány jako bagatelní kartel.

⁴⁵ Kindl, J.: Soutěžně právní posuzování horizontálních dohod, Právní rádce, 2006, č. 8, s. 5

⁴⁶ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 17.2.2003 R 3/2002 dostupné na <http://www.compet.cz>. Česká lékařská komora vydala Katalog služeb hrazených přímo pacientem, kde uvedla minimální ceny s tím, že by tyto měly být dodržovány.

kupujícímu doporučit maximální cenu pro následný prodej zboží, když půjde skutečně jen o doporučení bez přímého či nepřímého nátlaku na její dodržování⁴⁹.

1.3. Dumpingové ceny

Je to situace, kdy osobě A je bezdůvodně prodáváno identické zboží stejným výrobcem za jinou cenu než osobě B. Může to být i situace, kdy výrobce dodává na několik geografických trhů identický výrobek, na jednom trhu cenu zvýší, a druhém ji nechá beze změny. Likviduje tak konkurenta působícího na tomto druhém trhu. Dochází tak k bezdůvodnému rozlišování mezi zákazníky na celkovém trhu výrobků, které většinou nelze ospravedlnit náklady na výrobu výrobku či jiným působením svobodné ruky trhu. Dumpingové ceny jsou formou cenové diskriminace.

Případy tohoto druhu nejsou v aplikační praxi soutěžních orgánů řešeny často.

Příkladem takové dohody je rozsudek OGH ze dne 20.6.1952 Okt 6/25⁵⁰.

1.4. Rabatové kartely

ZOHS ani KartG 2005 nemají výslovné ustanovení upravující tento druh kartelů, a proto je řadíme pod ustanovení generálních klauzulí. Tyto kartely jsou určité slevy vázané nejčastěji na množství odebraného zboží nebo na poskytnutí protislužby osobě rabat poskytující. Mohou být různého druhu, např. věrnostní rabaty nebo rabaty stanovené dle výše obratu soutěžitele.

Rabat věrnostní však obvykle váže kupujícího k prodávajícímu aniž by kupující poskytl prodávajícímu protiplnění. Tento rabat představuje pro jiné prodávající překážku pro vstup na trh a získaný rabat cenově diskriminuje ostatní soutěžitele.

Nedovoleným rabatem je také agregovaný rabat⁵¹, který soutěžitel získá, pokud odebere všechny či velkou část výrobků vzájemně souvisejících (např. kompletní vybavení koupelny) od jednoho prodejce. Soutěžitel je tak dodavateli zavázán a je pravděpodobné, že od něj bude zboží odebírat i v budoucnu.

⁴⁷ Gugerbauer, N.: Das neue österreichische Kartellrecht, Linde 2005, S. 77

⁴⁸ Gugerbauer, N.: Das neue österreichische Kartellrecht, Linde 2005, S. 79

⁴⁹ Raus, D. – Neruda, R.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže-komentář, Linde, Praha 2006, s. 87. Viz též čl. 4 písm. a) Nařízení 2790/1999

⁵⁰ Jde o starší rozhodnutí, které uvádí podle kartelové úpravy poplatné své době uvádí, že dumping domácích soutěžitelů nepředstavuje důvod, aby byla dohoda zakázána, protože přílišný liberalismus údajně odporuje principům kartelového práva. Dumping může údajně přispět ke stabilizaci hospodářství.

Tolerovány jsou rabaty množstevní, které se váží na množství odebraného výrobku. Rovněž přípustné jsou rabaty závislé na vzdálenosti zákazníka nebo poskytované při platbě zboží v hotovosti. Příkladem rabatového kartelu na úrovni komunitárního práva je např. rozhodnutí ve věci svazu výrobců keramických dlaždic⁵².

1.5. Doporučené prodejní ceny

Tato forma dohod se blíží určování cen. Pokud takové ujednání „neodměňuje“ distributora při dodržování doporučené ceny nebo pokud není formálně zachycen závazek distributora dodržovat cenovou politiku dodavatele, nejde o jednání postižitelné. Možnost stanovit nezávazně cenu pro následný prodej je povoleno i v článku 4 písm. a) Nařízení Evropské komise č. 2790/1999.

Krajský soud v Brně⁵³ se zabýval otázkou, zda zákaz dohod narušujících soutěž v § 3 odst. 1 ZOHS je prolomen oprávněním v § 23 odst. 6 písm. i) z .č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Vzhledem k tomu, že tento ani jiný zvláštní zákon výslovně nestanoví oprávnění k cenové regulaci, nelze konstatovat legální výjimku z aplikace § 3 odst. 1 ZOHS. Doporučené ceny schválené vnitřním dokumentem sdružení architektů a inženýrů byly shledány jako zakázané.

Tato problematika byla předmětem řízení například ve věci Bristol-Myers Squibb a PHOENIX lékárenský velkoobchod.⁵⁴ Zde ÚOHS na základě dnes již zrušené vyhlášky č.198/2001 Sb. rozhodl, že pokud odběratel byl sice omezen v určení ceny, ale šlo o určení maximální prodejní ceny nebo doporučené prodejní ceny, pak na základě této vyhlášky nedošlo k narušení soutěže. Ačkoli vyhláška byla zrušena, podobné ustanovení najdeme v Nařízení Komise č. 2790/1999. Prakticky to

⁵¹ Bednář, J.: Aplikace soutěžního práva v rozhodovací praxi, C.H.Beck 2005, s. 417- 418

⁵² Rozhodnutí Komise ze dne 13.1.1971 IV/25.107. Členové Svazu výrobců nástěnných a podlahových dlaždiček uzavřel dohodu, že při určitém odebraném množství budou na své výrobky poskytovat zákazníkům určitý rabat. Tím u sebe vyvolali koncentraci zákazníků, kteří se už nezajímali o nabídky jiných výrobců. Došlo tak k uzavření v přístupu na tento trh.

⁵³ Raus, D.: Rozhodování českých soudů ve věcech OHS a veřejných zakázek, Právní zpravodaj 2006, č. 9, s. 14

⁵⁴ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 22.1.2003 R 1/2002, R 2/2002 dostupné na <http://www.compet.cz>.

znamená, že maximální ceny doporučovat lze.⁵⁵ Aplikační praxe se však staví k vydávání cenových doporučení spíše negativně.⁵⁶

KartG 2005 obsahuje v § 1 odst. 4 zákaz omezení soutěže skrze doporučení⁵⁷ k dodržování určitých cen, cenových hranic, kalkulačních směrnic, rozdílů mezi nákupní a prodejní cenou nebo rabatu bez ohledu na nějaký souhlas o závaznosti. Vyňaty ze zákazu jsou doporučení, v nichž je výslovně poukázáno na jejich nezávaznost a k jejichž prosazení není vyvíjen tlak. Toto ustanovení bylo přejato z KartG 1988. Na rozdíl od KartG 2005 rozlišovala předchozí zákon mezi doporučujícími kartely podle § 12 a nezávaznými doporučeními sdružení. Tato nezávazná doporučení byla upravena v § 31 KartG 1988 a následující. Byla definována jako doporučení k dodržování určité ceny, cenových hranic nebo kalkulačních směrnic, které nejsou doporučujícími kartely a vychází od sdružení, jejichž cílem je zastupování hospodářských zájmů podnikatelů. Tato doporučení nesměřovala ke členům svobodných povolání. Příkladem, kdy, ačkoli doporučení sdružení naplnilo znaky nezávazného doporučení § 31 KartG 1988, ale přesto bylo nuceno toto doporučení zrušit, bylo rozhodnutí OGH ze dne 20.12. 2005 16 Ok 45/05⁵⁸. Jiným příkladem, kdy doporučení spadalo pod zákaz kartelových dohod, byl rozsudek 16 Ok 22/04⁵⁹.

Obdobné ustanovení o doporučujících kartelech měl i KartG 1972 v §§ 36 až 39. Doporučení sdružení byla chápána jako jednostranné projevy vůle, které měla za cíl ovlivnit adresáty doporučení, ale těmto adresátům bylo dáno na vybranou, zda se doporučeními budou řídit či ne. Nezávaznost je vysvětlována tak, že nejde ani o nutnost ani o povinnost, ale o právní dovolenost. Doporučení se mohlo vztahovat jak na nákupní tak na prodejní ceny.

Podmínkou pro vydání nezávazného doporučení bylo oznámení tohoto doporučení kartelovému soudu a od tohoto oznámení musela uplynout lhůta jednoho měsíce.

⁵⁵ Bednář, J. – Buchta, J. – Petr, M.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, Linde Praha a.s., 2006, s. 42-43

⁵⁶ Např. v rozhodnutí ÚOHS R 39/2002 ve věci Českého svazu zpracovatelů masa dostupné na <http://www.compet.cz> bylo konstatováno, že doporučení svazu přenést náklady na vyšetření skotu na dodavatele skotu mohlo vést k narušení soutěže.

⁵⁷ Např. rozsudek OLG z 7.7.2006 ve věci Haftungsverbund Erste Bank a 50-ti spořitelenn dostupný na <http://www.bwb.gv.at>, kdy byla dohodnuta jednotná obchodní politika a výměna informací.

⁵⁸ Sdružení vydalo řád odměn stavebních mistrů, kde bylo poukázáno na jeho nezávaznost. Protože se však vztahovalo na celé Rakousko a bylo užíváno domácími zadavateli zakázek i vůči zahraničním zájemcům, bránilo tak volné soutěži podle SES a porušovalo čl. 81 odst. 1 SES, a proto muselo být zrušeno

⁵⁹ Zde byli členové sdružení zavázáni dodržet doporučení sdružení pod sankcí ekonomického znevýhodnění v obchodním styku v případě nedodržení doporučení.

Kartelový soud však mohl sdružení nařídit, aby své doporučení odvolalo, pokud odmítl oznámené doporučení, a dále pokud doporučení nebylo ekonomicky ospravedlnitelné. Definovat pojem ekonomické ospravedlnitelnosti se pokusil např. Mayer-Malý⁶⁰, který je chápal jako konkretizaci pozitivních hodnot. Prakticky šlo o orientaci výroby na stávající ekonomické poměry obecně a hospodářskou situaci konečného spotřebitele. Podobné ustanovení obsahoval i KartG 1972.

Úprava v KartG 2005 je oproti předchozím značně zjednodušená. KartG 2005 obsahuje jen ustanovení o doporučujících kartelech (*Empfehlungskartelle*), výslovné ustanovení o doporučení sdružení nemá. Ustanovení § 1 odst. 4 KartG 2005 je zvláštní v tom, že využívá možnost upravit vnitrostátním předpisem tuto oblast přísněji než jak je stanoveno v Nařízení č. 1/2003. § 1 odst. 4 je subsidiární ve vztahu k § 1 odst. 1, § 1 odst. 4 se tedy užije jen v případech, na které nedopadá všeobecný zákaz kartelových dohod⁶¹ tj. pokud jde o jednostranné doporučení. Co se týká českého kartelového práva, tato problematika není a nebyla tak podrobně zpracována jako v úpravě rakouské.

Klasickým způsobem narušení hospodářské soutěže rozhodnutím sdružení soutěžitelů je přijetí ceníku ohledně zboží a služeb, které sdružení poskytuje prostřednictvím svých členů. Není rozhodující, zda tento ceník představuje jen určitou složku konečné ceny pro spotřebitele. Stačí již jen skutečnost, že člen sdružení může pod vlivem ceníku jednat. Může tak dojít k z hlediska ekonomických nákladů k nedůvodnému zvýšení byť i jen určité složky konečné ceny. Evropská judikatura rovněž konstatuje, že i nezávazné cenové doporučení může mít na trh výrazný dopad, např. ve věci *Heintz van Landewyck SARL a jiní v. Komise*.⁶²

Otázkou je, jak hodnotit např. výrok člena sdružení, že dojde zřejmě ke zvýšení cen vstupů, aniž by z něj výslovně plynula následná nutnost zvýšit také ceny výstupů tj. ceny výrobků sdružení. Nebylo by zřejmě možné považovat takový výrok za rozhodnutí sdružení, protože by se jednalo o výrok týkající se okolnosti dané

⁶⁰ Gugerbauer, N.: *Das Kartellrecht*, Springer Verlag Wien, 1989, s. 69

⁶¹ Gruber, J.-P.: *The Austrian Cartel Act*, E.C.L.R., 2006, č. 2, s. 60: Zde byl prezentován opačný názor, a sice, že i jednostranná doporučení lze podřadit pod zákaz kartelů dle čl. 81 SES i § 1 odst. 1 KartG 2005.

⁶² Rozsudek Evropského soudního dvora C-209/78 dostupný na <http://www.eur-lex.europa.eu>. Jednalo se o doporučení členům sdružení rozdělovat obchodní partnery do skupin společně s příznávaním rozdílných obchodních marží. Rozlišování obchodníků a přidělování obchodních marží dle výše odběru by v rozporu se soutěžními pravidly nebylo, ale dělo se tak po doporučení sdružení, a proto takové jednání za narušující soutěž považovat lze. Toto jednání však mohly členové sdružení zavést i sami, aniž by došlo k nařčení z doporučení.

sdružení z vnějšku, nezávislé na vůli sdružení. Tento výrok by však mohl být hodnocen jako důkaz jednání ve vzájemné shodě, protože takový výrok mohl soutěžitele nasměrovat právě i ke zvýšení cen výstupů. S ohledem na souvislost cen vstupů a výstupů by potom bylo možné říct, že výrok člena sdružení jako osoby, která je obvykle ostatními členy sdružení chápána jako jeden z nich, byl určujícím pro další cenovou politiku zbývajících členů sdružení, kteří tak byli „naprogramováni“ ke zvýšení cen svých výrobků. Zajímavý byl i případ ve věci BOHEMIA VITAE⁶³. Podobně bylo rozhodnuto v případě Woodpulp⁶⁴.

Doporučené cen jsou nebezpečné zvláště tím, že slouží jako záchytný bod pro další soutěžitele. Čím silnější je postavení soutěžitele, který cenu doporučil, tím větší je toto riziko.

2. Vertikální a horizontální cenové dohody

2.1. Obecný výklad

KartG 2005 stejně tak jako KartG 1988 neobsahuje výslovné ustanovení o rozdělení kartelových dohod na horizontální a vertikální. Naproti tomu ZOHS obsahuje takové ustanovení v § 5. Toto ustanovení lze považovat za užitečné, protože vnáší do systému kartelových dohod větší přehlednost.

2.2. Horizontální cenová dohoda

Horizontální cenová dohoda je dohoda mezi dvěma a více sobě naroveň postavenými soutěžiteli v konkurenčním vztahu, která potlačuje právě tento konkurenční vztah. U takové horizontální dohody jde o ujednání společné konečné ceny pro spotřebitele. Jde o dohodu o jednotném dodržování určité ceny pro určité produkty, ale může jít i o dodržování cenového rámce. Soutěžitelé s úmyslem takto omezit soutěž se rovněž mohou sdružovat do nákupních či prodejních společenstev.

⁶³ Rozhodnutí ÚOHS R 8-17/2004 ze dne 16.11.2005 dostupné na <http://www.compet.cz>, kdy tito soutěžitelé přijali rozhodnutí, že nebudou prodávat odběratelům konzumní slepičí vejce za ceny pod vlastní náklady. Tento výrok nemohl být považován ani za nepřímé určení ceny, protože nebylo prokázáno, že by soutěžitelé v daném okamžiku disponovali informacemi o výrobních nákladech svých konkurentů.

⁶⁴ Rozsudek ESD C-85/89 Ahlström v. Komise (Wood Pulp II): oznamování cen umožňuje racionální reakci na to, že papírenský trh je dlouhodobý trh, a na potřebu omezení obchodních rizik kupujících i prodávajících.

Naopak v případě horizontální cenové dohody rakouských bank bylo prokázáno, že jimi vytvořená síť kartelových komisí pro každý bankovní produkt, stanovování úrokových měr z vkladů a úvěrů soutěž narušily⁶⁵.

Nepřímým důkazem⁶⁶ o existenci kartelové dohody může být i takové chování, jehož příčinu nelze vysvětlit jinak než předchozím ovlivněním jednání určitou dohodou. Česká judikatura tento názor příliš ve svých rozhodnutích nesdílí. Ukázkou toho může být rozhodnutí ve věci údajné cenové dohody Komerční banky, Československé obchodní banky a České spořitelny⁶⁷. Pokud by v tomto případě rozhodovala Komise ES, zřejmě by rozhodla, že vzhledem k tomu, že nelze chování konkurentů vysvětlit jinak, museli mít uzavřenu kartelovou dohodu.

Podobně se Komise skutečně vyjádřila ve věci Wood Pulp⁶⁸

2.3. Vertikální cenová dohoda

U cenové vertikální dohody jde o určení ceny pro navazující prodej. Spolupráce velkoobchodníka a maloobtěratele může tak být vázána na dodržování stejné cenové politiky (vázané ceny). Vertikální dohoda pak existuje ve vztahu dodavatelско – odběratelském a vylučuje konkurenční vztah na navazujícím stupni distribuce – odběratelé by bez existence vertikální dohody mohli zboží odebírat za různé ceny a konkurovat si tak.

Podobnost údajů v cenových oznámeních lze považovat za důsledek vysoké transparentnosti trhu, jež nemusí být uměle vytvořena.

⁶⁵ Rozhodnutí Komise COMP/36.571/D-1 ze dne 11.6.2002 ve věci porušení čl. 81 SES

⁶⁶ Munková, J. – Svoboda, S. – Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck 2006, s 91

⁶⁷ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 24.11.2005 S 16/05-177/05-SOHS II. Tyto bankovní subjekty byly podezřelé, že koordinovaly postup při stanovování zvyšujících se bankovních poplatků a tvorby balíčků služeb a produktů. Při výslechu klíčových osob však nebyly zjištěny žádné konkrétní důkazy o společné koordinaci výše uvedených subjektů. Bylo jen s jistou pravděpodobností zjištěno, že Československá obchodní banka předložila v roce 2002 návrh na možnou koordinaci dvěma zbývajícími subjekty. Ke změnám cen docházelo v různých výších pro různé produkty v různých časových intervalech a nebylo prokázáno, že by tato zvýšení nebyla způsobena tržními silami. Řízení bylo proto zastaveno.

⁶⁸ Rozhodnutí Komise IV/29.725 ze dne 19.12.1984. Bylo zjištěno, že 43 producentů buničiny koordinovalo své tržní chování tak, že své aktuální ceny oznamovali v blízké časové návaznosti, ba i simultánně, a to v podobné výši. Tyto skutečnosti nebylo možné objasnit sledováním politiky cenového vůdce, protože ten v dané době na trhu nebyl. Případ byl významný i tím, že dotčení producenti pokrývali 60 % potřeby trhu ES.

O vertikální cenovou dohodu šlo v případě společnosti Rigips, a.s.⁶⁹, která se dopustila porušení § 3 odst. 1 ve spojení s § 3 odst. 2 písm. a) z. č. 63/1991 Sb., tím, že uzavřela s distributory svých výrobků zakázané dohody o nepřímém určení cen pro prodej konečnému spotřebiteli. Došlo tak k narušení hospodářské soutěže na trhu sádrokartonových desek v České republice. Možným sporným bodem ohledně neplatnosti zakázaného ujednání by mohlo být smluvní ustanovení, že *prodávající doporučí cenovou úroveň, přičemž kupující je oprávněn k vlastní tvorbě cen*. Domnívám se, že jestliže dle výkladové praxe platí nezávazná doporučení cen ještě jako ujednání nespádající pod dohodu omezující soutěž, bylo by možné tuto klauzuli akceptovat. V případě Rigips se však jeví jako neakceptovatelná v souvislosti s dalším smluvním ustanovením, které ukládá distributorovi *dodržovat zásady obchodní a cenové politiky v síti prodávajícího*. V případě Rigips byl tedy prokázán záměr omezit svobodnou vůli distributorů při stanovení cen prodáváného zboží. Na druhé straně je zde polehčující okolnost, že společnosti Rigips nebylo prokázáno, že by plnění cenových ujednání vůči svým distributorům kontrolovala .

Ne vždy se podaří dohodu o cenách prokázat. Neúspěšným případem byl případ ZEMKO, BILBO, Procházka MASO-UZENINY, SCHNEIDER – závod 01 výroba uzenin.⁷⁰

Výslovně byla vertikální cenová dohoda zmíněna v § 13 KartG 1988. Toto ustanovení samo o sobě však ještě nenaplněvalo obsah pojmu vertikální cenová

⁶⁹ Rozhodnutí ÚOHS R 4/2001 ze dne 26.4.2002 dostupné na <http://www.compet.cz>. Zajímavá byla konstrukce zakázané dohody. Distributoři měli vždy možnost se k přípravě návrhu dohody vyjádřit, fakticky tak ale neučinili. Rigips rovněž namítal, že plnění cenového ujednání bylo míněno jako subjektivní právo distributora a bylo na jeho rozhodnutí, zda se mu podřídí. Na druhé straně dohoda obsahovala klauzuli o sankci v případě nedodržení cenové politiky distributorem. Naproti tomu vůči Rigips nebylo se žádnou sankcí v dohodě počítáno. Rigips se dále bránila, že při tvorbě ustanovení smlouvy vycházel ze svých zkušeností na trhu, kdy budování distribuční sítě bylo často ohroženo nezodpovědným chováním distributorů snažících se mimořádně zvýhodněnými cenami likvidovat v regionech, v nichž normálně nepodnikali, ostatní distributory. Tyto argumenty byly odmítnuty s tím, že normou, která upravuje jednání soutěžitele na trhu, je ZOHS, nikoli nějaké subjektivní zkušenosti.

⁷⁰ Rozhodnutí ÚOHS S 58/00-1727/00-240 ze dne 3.10.2000 dostupné na <http://www.compet.cz>. Šlo zde o podezření na porušení § 3 odst. 1 z.č. 63/1991 Sb., kdy zpracovatelé masa zvyšovali ceny v důsledku růstu cen masa dodávaného prvovýrobci. Šest významných zpracovatelů se zúčastnilo schůzky, na které se dohodlo, že každý podnik upraví plošně v rámci možností prodejní ceny masa směrem k odběratelům. Následně se o konání této schůzky objevila zpráva v tisku. U žádného účastníka nedošlo k plošnému zvýšení cen všech výrobků. Nebyl zjištěn ani jednotný postup při zvyšování cen. Zvyšování cen se u jednotlivých účastníků někdy dělo ihned, někdy až s odstupem několika dní. Odběratelé se vyjádřili v tom smyslu, že při zvyšování cen nezaznamenali ze strany dodavatelů masa žádný jednotný cenový postup. ÚOHS tak dospěl názoru, že zvyšování cen účastníky bylo odůvodněno situací na trhu. Domnívám se však, že účastníci mohli dohodnout postup o postupném zvyšování cen určitého druhu produktu určitým účastníkem dohody v určitém časovém okamžiku. Takové jednání by postupně přineslo cenovou výhodu všem účastníkům takové potenciální dohody a navíc by bylo těžko prokazatelné.

dohoda, k tomu bylo nutné dohodu posoudit ve světle §§ 10 až 12 KartG 1988. Podobné ustanovení o vertikální cenové dohodě měl i KartG 1972.

Historicky zajímavou myšlenku nesl i KartG 1951: ceny značkového zboží mohou být dle své podstaty stanoveny jednotně jen pro celou oblast spolkového území a hospodářské výhody vertikálních cenových dohod mají být především pro spotřebitele.

Exkurs: Nařízení Komise ES č. 2790/1999

Vertikálních cenových dohod se týká nařízení Komise ES č. 2790/1999. Stanoví výjimku z obecného zákazu kartelových dohod stanoveného čl. 81 SES, která se vztahuje na vertikální dohody mezi sdružením podniků a jeho členy nebo sdružením a jeho dodavateli, pokud jsou členové maloobchodníci, kdy žádný člen spolu se spojenými podniky nemá roční obrát vyšší jak 50 milionů eur. Výjimka se dále vztahuje na vertikální dohody obsahující ustanovení o postoupení práv z duševního vlastnictví kupujícímu za podmínky, že tato ustanovení nejsou hlavním předmětem dohody. Dále nesmí podíl na trhu ovládaný dodavatelem přesáhnout 30 %.

Výhody nařízení neplatí při tzv. tvrdých omezeních soutěže v čl. 4 i 5 (princip vše nebo nic). Výjimka se dle čl. 4 nevztahuje na vertikální dohody omezující kupujícího stanovit svou prodejní cenu, omezení ohledně území, na kterém může kupující prodávat zboží nebo omezení ohledně skupiny zákazníků, omezení prodeje členy selektivního distribučního systému konečným uživatelům, omezení křížových dodávek mezi distributory, omezení prodávat náhradní součástky konečným uživatelům. Čl. 5 stanoví další případy, kdy se neužije výjimka dle čl. 2 Nařízení.

Komise může odejmout výhodu z použití nařízení v případě, že je vstup na trh nebo soutěž na trhu značně omezena kumulativním účinkem paralelních sítí podobných vertikálních omezení mezi dodavateli a kupujícími. Dle čl. 1a Nařízení č. 19/65/EHS může Komise v případě, že paralelní sítě podobných omezení pokrývají více než 50% relevantního trhu, formou nařízení prohlásit, že toto nařízení se nevztahuje na dohody, které obsahují zvláštní omezení týkající s tohoto trhu.

Toto nařízení je aplikovatelné na všechny druhy vertikálních dohod, (s výjimkou dohod upravených v Nařízení Komise ES 1400/2002). Důvodem pro existenci takových výjimek je snaha o lepší koordinaci mezi soutěžiteli, která má ve svém důsledku vést ke snížení nákladů pro spotřebitele a naplňuje tak předpoklady čl. 81 odst. 3 SES.

3. Dohody o jiných obchodních podmínkách

Tyto dohody patří za zakázané dle § 3 odst. 2 písm. a) ZOHS. Mohou to být dohody např. o způsobu a výši poskytovaných úvěrů u vzájemně si konkurujících soutěžitelů, zvýhodněných nákupech ve větším množství pro odběratele, o lhůtách k odběru zboží, platebních podmínkách, záruční době etc., které slouží k jednotnému užívání těchto podmínek. Nemusí být hodnoceny jednoznačně záporně jako např. cenové

kartely. Z. č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, obsahoval také zákaz takových dohod v § 3 odst. 2 písm. a). Příkladem takové dohody je dohoda o nepřímé určení obchodních podmínek uzavřená mezi Společností Eurotel Praha spol. s r.o. a společností Český mobil, a.s.⁷¹

Rovněž v KartG 2005 je v § 1 odst. 2 věta první zakotven zákaz ohledně stanovení jiných obchodních podmínek ve formě kartelové dohody.

KartG 1988 neobsahoval výslovný zákaz takové kartelové dohody, dohoda by spadala pod generální klauzuli.

Kartelové dohody působí protisoutěžně, protože existují různé podmínky při odběru téhož zboží. Dochází tak k neodůvodněné diskriminaci mezi spotřebiteli.

4. Omezení nebo kontrola výroby, odbytu, výzkumu a vývoje, investic

4.1. Obecný výklad

V § 3 odst. 2 písm. b) ZOHS je demonstrativní výčet zakázaných kontrolních a restriktivních kartelů. Konkurenti si tak zajišťují navzájem stabilní pozice pro případ, že dojde na trhu k nějakému výkyvu, kvůli kterému by mohli utrpět ztrátu. Tento druh kartelu se vyskytoval i v předchozí úpravě ZOHS. V KartG 2005 je tento problém upraven v § 1 odst. 2 věta druhá, týká se především dohod na horizontální úrovni. Na úrovni vertikální lze rozlišit selektivní distribuční systémy, dohody o výhradním odbětu a odběru, dohody o obchodním zastoupení.

4.2. Kontrola výroby

Tento kartel je užitečný pro konkurenty v situaci, kdy klesá poptávka po vyrobeném zboží, ale vzhledem k očekávané prognóze jejího opětovného vzestupu v příštím období je nutné zachovat stávající výrobní kapacitu. Díky dohodě se bude vyrábět stále, ale výrobky budou exportovány na jiný trh, kde zatím k poklesu poptávky nedošlo. Tento typ kartelu je upraven v obou právních rádech – v ZOHS v § 3 odst. 2 písm. b) a v KartG 2005 v § 1 odst. 2 věta druhá.

⁷¹ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 15.9. 2004 R 36,37/2003 dostupné na <http://www.compet.cz>. Bylo prokázáno, že propojení sítí mezi společnostmi pouze přímou formou omezil poskytovatele tranzitních sítí vstoupit na relevantní trh a to tím, že si společnosti dohodly propojení jen prostřednictvím určitých propojovacích bodů

Co se týká možnosti výjimek ze zákazu těchto kartelů, pak výjimka ze zákazu ZOHS platí dle § 6 odst. 1 písm. c) pro dohody odbytových organizací a sdružení zemědělských výrobců o prodeji nezpracovaných zemědělských komodit. Výjimka byla stanovena na základě Nařízení č. 26 o použití určitých pravidel hospodářské soutěže na produkci zemědělských produktů a obchodu s nimi. Výjimka tedy platí pro sdružení zemědělců nebo jejich odbytové organizace na jedné straně a pro jiné soutěžitele na straně druhé. Účelem ustanovení je posílit postavení zemědělských výrobců při prodeji jejich produkce.

Výjimku ze zákazu obsahuje i ustanovení § 2 odst. 2 věta pátá KartG 2005, kdy se zákaz nevztahuje na dohody, usnesení a jednání ve vzájemné shodě hospodářských výrobních podniků a jejich sdružení nebo spojení, pokud jde o výrobu či odbyt hospodářských výrobků. Příkladem dohody o omezení výroby byl případ společnosti Plzeňský Prazdroj a Městský pivovar PLATAN⁷².

4.3. Racionalizační kartely

Racionalizační kartely mají racionalizační účel, který sledují prostřednictvím investičních, výrobních, výzkumných či odbytových zájmů vzájemných konkurentů. Slouží k uspokojení společných zájmů konkurentů. Může jít o aktivity obchodních sdružení, kterými mohou být volná spojení podniků podnikajících ve stejném či podobném oboru. Jsou tak alespoň potenciálními soutěžiteli. Jejich cílem je vzájemná podpora výroby a odbytu zboží. Podpora společných zájmů sdružených podniků však může vést k omezení soutěže, avšak nemusí být pro hospodářskou soutěž škodlivé vždy. Příkladem je dohoda o výši investic nebo dohoda o odběru určitých výrobků od určitého výrobce, aby výrobce mohl vyrábět určitý speciální výrobek nebo dohoda, jejímž cílem je společné uspokojení potřeb více konkurentů s nižšími náklady pro všechny z nich. Takové sdružení může přispět ke kvalitě zboží, vyšší odbornosti při výrobě. V tom případě lze uvažovat o možnosti, že racionalizační dohoda takového sdružení nebude považována za protisoutěžní. Je nutno postupovat v hodnocení racionalizačních dohod vždy s ohledem na míru prospěchu,

⁷² Rozhodnutí ÚOHS ze dne 8.7.2005 R 45,46/2004 dostupné na <http://www.compet.cz>. Tato dohoda nepodléhala zákazu podle ZOHS především z důvodu, že jejím uzavřením došlo jen k zanedbatelnému růstu tržního podílu společnosti Prazdroj na relevantním trhu.

který dohoda přinese i jiným subjektům než účastníkům racionalizační dohody, a s ohledem na možnost a míru narušení účinné soutěže na trhu⁷³.

ZOHS nemá ustanovení o zlepšení výroby zboží a o podpoře technického rozvoje.

Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže obsahoval pro racionalizační kartely vynětí ze zákazu kartelových dohod v § 3 odst. 3⁷⁴. V rakouské úpravě také nejsou tyto kartely výslovně zmíněny, spadaly by pod generální klauzuli. Výslovnou úpravu měly v KartG 1988 v § 15, kde ovšem neplatily přímo jako zakázané dohody, charakter zakázané dohody dostaly až když splňovaly znaky některé kartelové dohody uvedené v § 10 až 12 KartG 1988⁷⁵.

Pod pojem racionalizační kartely lze zahrnout i normové a typové kartely⁷⁶.

Typové kartely sloužily ke standardizaci výroby. Nebezpečí u těchto kartelů spočívalo v omezení rozmanitosti produkce co do typů výrobků ve výrobním programu soutěžitele.

U normových kartelů jde o především o požadavky bezpečnosti a kvality. Z toho důvodu mohly být vyňaty ze zakázaných kartelových dohod. Normalizace také podporuje zaměnitelnost výrobků a rozšiřuje tak relevantní trh. Na druhé straně normalizace zavedená tržně silnými firmami může vést ke vzniku bariér při vstupu na trh a v konečném důsledku třeba i k specializačnímu monopolu. Nelze však pominout fakt, že tyto dohody umožňují díky specializaci dosáhnout úspor v relativně krátkém čase ve srovnání s časem, který by byl třeba k dosažení specializace činnosti za normálních podmínek. Šetří tedy náklady.

V současném českém ani rakouském kartelovém právu nejsou normové a typové kartely výslovně rozlišovány. Dřívější úprava normových a typových kartelů existovala v § 14 KartG 1988. Ty samy o sobě ještě nebyly považovány za zakázané dohody, ale až pokud naplňovaly některou dohodu podle §§ 10 až 12 KartG 1988.

4.4. Dohody o výzkumu a vývoji

Pro tyto dohody, které jsou výjimkou z čl. 81 SES, je stanoveno Nařízení Komise ES č. 2659/2000. Nařízení se týká společného výzkumu a vývoje produktů a

⁷³ Bejček, J.: Podpora inovací a (nebo) ochrana soutěže? Právní rozhledy, 2006, č. 1, s.1

⁷⁴ Maštálka, P.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Právnický ústav, Praha 1991, s. 28.

⁷⁵ Na úrovni komunitárního práva se hovoří o dohodách o specializaci, které jsou na komunitární úrovni upraveny Nařízením Komise ES č. 2658/2000.

⁷⁶ Gugerbauer, N.: Das Kartellrecht, Springer Verlag Wien 1989, s 51-53

společného využívání získaných postupů dvou a více podniků nebo jen společného výzkumu a vývoje. Podmínkou pro možnost užívat tuto výjimku jednak to, že všechny na výzkumu zúčastněné strany musí mít možnost využívat výsledky výzkumu. Součet podílů takto kooperujících podniků nesmí přesáhnout 25 % relevantního trhu. V čl. 5 Nařízení jsou stanoveny dohody, na které se výjimka nevztahuje, jde o různé smluvní závazky. Komise může využití této výjimky v případech stanovených demonstrativním výčtem v čl. 7 Nařízení odejmout. V ZOHS jsou upraveny v § 3 odst. 2 písm. b) a v KartG 2005 v § 1 odst. 2 věta druhá.

Příkladem takové dohody byl případ Rockwell / Iveco⁷⁷. Komise zde uzavřela, že je z hlediska kartelového práva přípustné založení společného výrobního a odbytového podniku pro zavedení pokrokového výrobku na trh, v důsledku čehož se dva potenciální konkurenti zřeknou ve prospěch společného podniku vlastní výrobní, investiční a prodejní činnosti, je-li to nezbytné k dosažení výhod velkosériové výroby. Předpokladem byl také přínos pro zákazníky, kteří také mohli těžit z technologického rozvoje. Tyto dohody jsou druhem racionalizačního kartelu.

4.5. Kontrola odbytu

Tyto dohody jsou upraveny v § 3 odst. 2 písm. b) ZOHS a § 1 odst. 2 věta druhá KartG 2005. Příkladem kontroly odbytu může být vertikální dohoda, kdy dodavatel určuje odběrateli kolik a jaký druh výrobku bude na určitý trh dodávat. Pokud dodavatel uzavře takovou dohodu i s jinými svými odběrateli, pak dosáhne stejného účinku jako by měla horizontální dohoda uzavřená mezi odběrateli navzájem. V české praxi byla takovým případem rozhodnutí ÚOHS ve věci Plzeňského Prazdroje a Pivovaru RADEGAST.⁷⁸

Ne vždy lze prokázat, že dohoda je zakázanou, např. Kartellobergericht potvrdil usnesení, že v případě *Vertriebssystem Lufthansa*⁷⁹ o vertikální dohodu o odbytu nešlo. Poukazováno bylo na fakt, že aerolinie neurčovaly cestovní kanceláři, jakou

⁷⁷ Bejček, J.: Podpora inovací a (nebo) ochrana soutěže? Právní rozhledy, 2006, č.1, s. 3

⁷⁸ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 3.6.2003 R 15,16/2002 dostupné na <http://www.compet.cz>. Odbyt svého piva si tyto soutěžitelé chtěli zajistit tak, že s řadou pohostinství uzavřeli dohody o propagaci. Součástí těchto smluv byl závazek pohostinství odebrat od obou pivovarů určité minimální množství piva. Tato dohoda byla shledána v rozporu s § 3 odst. 1 ZOHS, protože oba pivovary tak vzhledem ke svému významnému postavení na trhu piva bránily prodeji konkurenčních piv, což ve svém důsledku vedlo ke zúžení nabízeného sortimentu piv na trhu.

⁷⁹ Rozhodnutí OGH ze dne 30.5.2005 16 Ok 8/05 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>. OGH jako KOG rozhodl, že dohoda Lufthansa a cestovní kanceláře o tom, že cestovní kancelář dostane z prodeje letenek fixní

provizi mají od svých zákazníků za své služby chtít a že cestovní kancelář není zavázána prodávat jen letenky pro Lufthansu. Naopak bylo rozhodnuto v rozsudku OGH ze dne 29.3.1993 Okt 2/93⁸⁰.

4.5.1. Výhradní prodej a dohoda o výhradním odběru

Kontrola odbytu může mít i formu výhradního prodeje. Tento způsob odbytu umožní dodavateli dostat se bez značných vlastních investic na jiné trhy, protože využívá znalosti výhradního prodejce pro určitou oblast. Dohodou o výhradním prodeji se zavazuje dodavatel dodávat výhradně své zboží určitému odběrateli pro určitou oblast nebo pro určitou skupinu zákazníků za účelem dalšího prodeje tohoto zboží. Nebezpečí těchto dohod spočívá v tom, že je bráněno soutěži z vnitřního hlediska, trh je dělen, což může připravit živnou půdu pro cenovou diskriminaci.

Závazek k výhradnímu odběru je příklad situace, kdy se jedna strana vertikální dohody zaváže nevyrábět, neodebírat od jiných výrobců toto zboží, které je v konkurenčním vztahu s druhou stranou dohody, a naopak se zaváže k odběru tohoto zboží od této druhé strany. Dojde k omezení soutěže pro jiné dodavatele takového zboží, k nemožnosti soutěže značek výrobků. Konkrétní míra narušení soutěže pak závisí na struktuře trhu, množství konkrétně odebíraného zboží, reálné možnosti zboží odebírat od jiného výrobce, dlouhodobosti dodržování vertikální dohody. S takovou dohodou může souviset i závazek, který stanovuje povinnost při odběru zboží odebírat i plnění souvisící. Tuto povinnost lze považovat za opodstatněnou, pokud toto plnění má umožnit efektivnější užívání zboží. Avšak pokud jde o závazek zakazující odebírat originální náhradní díly automobilů jen od určité distributorky těchto dílů, zákaz paralelních dovozů dílů, příkaz dělat reklamu automobilům jen v rámci vymezené oblasti, je toto ujednání v rozporu s KartG⁸¹.

Příkladem takového kartelu byla také dohoda Mediaprint&Kapa a maloobchodních odběratelů o tom, že maloobchodní prodejci tisku se zavazovali nevstoupit do dodavatelsko-odběratelského vztahu s třetí osobou ohledně dodávek a následného

provizi, není kartelovou dohodou, protože cestovní kancelář nebyla zavázána pomáhat Lufthanse při odbytu jejích letenek. Naopak – měla pro své klienty získat letenky co nejlevnější, lhostejno, od jakých aerolinií.

⁸⁰Rozsudek OGH ze dne 29.3.1993 Okt 2/93 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>, kde bylo odběrateli určeno, že musí odebírat automobily včetně náhradních dílů pro další prodej jen od dodavatele, bylo naplněno ustanovení § 13 odst. 2 ve spojení s § 10 KartG 1988, tj. jednalo se o vázaný prodej, který naplnil znaky kartelové dohody podle § 10 KartG 1988.

⁸¹ Rozsudek OGH ze dne 29.3.1993 Okt2/93 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>

prodeje tisku.⁸² V tomto případě se ani nepředpokládalo, že by závazek neodebírat od jiného dodavatele mohl výrazněji spotřebitele omezit, protože vzhledem k povaze periodického a neperiodického tisku by se jeho nabídka výrazněji nezměnila, pokud by prodejci tisk odebírali i od jiných dodavatelů. K potenciálnímu narušení soutěže však došlo.⁸³ Jiným příkladem je rozhodnutí Komise ve věci Tretorn a další⁸⁴.

Exkurs: Franchizingová smlouva

Jde o dohodu, kdy poskytovatel opravňuje nabyvatele k provádění výroby či distribuci výrobků či služeb příznačných pro řetěz podniků autorizovaných franchizorem a k využívání zkušeností franchizora. Nabyvatel se zavazuje dodržovat pokyny poskytovatele, odebírat od něj zboží, dbát o jeho image a platit poplatky za poskytnutí franchizingového konceptu. V českém ani rakouském zákonodárství není výslovně upraven.

Ačkoli by za normálních podmínek podléhala zákazu podle generální klauzule ZOHS, může spadat výjimku podle nařízení o blokových výjimkách nebo pod výjimku podle § 3 odst. 4 ZOHS o zlepšení distribuce a výhodě pro spotřebitele nebo pod výjimku pro bagatelní kartely. Rovněž v zákoně č. 63/1991 S., o ochraně hospodářské soutěže bylo podle ustanovení § 3 odst. 4 písm. b) o racionalizačních kartelech, kdy tyto byly vyňaty ze zákazu dohod narušujících soutěž, možné, aby franchisová dohoda nespádala pod zakázané dohody⁸⁵. Ujednání, kterými franchisor ochraňuje své know-how, společnou identitu, dobrou pověst franchisingové sítě nejsou v rozporu s ZOHS. Avšak ujednání, která upravují exkluzivitu franchisanta a ujednání o cenách, je třeba tyto považovat za zakázané dohody ve smyslu ZOHS. Podobně tak v rakouském kartelovém právu by tato dohoda za normálních okolností spadala pod generální klauzuli KartG 2005.

Dříve byly franchizingovým dohodám udělována individuální výjimky anebo byly vyňaty ze zákazu dohod narušujících soutěž na základě vyhlášky 198/2001 Sb. Obě možnosti jsou však dnes již nepoužitelné, vzhledem k tomu, že byl zrušen systém udělování individuálních výjimek a vyhláška 198/2001 Sb. byla zrušena. Franchizingová dohoda, která podléhá zákazu dohod narušujících soutěž, může být ze zákazu vyňata na základě splnění podmínek pro aplikaci Nařízení Komise ES č. 2790/1999. Kromě Nařízení se v rozhodovací praxi ES uplatňují i Pravidla pro posuzování vertikálních omezení⁸⁶, která mimo jiné stanoví, že čím těsněji se vertikální omezení pojí s investicemi vázanými na určitý vztah, tím snáze lze odůvodnit určitá vertikální omezení. Z uvedeného tedy plyne, že franchiza

⁸² Rozhodnutí ze dne 30.1.2004 ÚOHS S 197/03 – 680/04-ORP a ze dne 30.5.2005 R 6/2004 dostupné na <http://www.compet.cz>

⁸³ K potenciálnímu narušení soutěže došlo, protože, ačkoli dodržování závazku neodebírat tisk od jiných dodavatelů nebylo kontrolováno, odběratelé nemohli mít jistotu, že Mediaprint&Kapa to v budoucnu kontrolovat a sankcionovat nebude.

⁸⁴ Rozhodnutí Komise ze dne 21.12. 1994 IV/32.948 ve věci Tretorn a další, kdy došlo ke vzniku výhradního distribučního systému tenisových míčků, kdy bylo bráněno paralelním dovozům a vývozům těchto míčků v rámci ES.

⁸⁵ Oliva, L – Šumbera, M.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Victoria Publishing 1995, s. 41.

⁸⁶ Guidelines on vertical restraints, Commission Notice, OJ (2000) C 291/01

představuje typově určitou výjimku ze zákazu ujednání, které by za normálních okolností spadaly pod zákaz kartelových dohod.

Příkladem takové dohody je franchizingová smlouva uzavřená mezi společností B.Braun Medical s.r.o. a nabyvateli franchizi – provozovateli prodejen zdravotnických prostředků Zelená hvězda.⁸⁷ V souladu s ZOHS však bylo shledáno ustanovení franchizingové smlouvy o tom, že nabyvatel franchizi nebude během platnosti smlouvy vykonávat činnosti, které by měly soutěžní povahu vůči podnikání poskytovatele franchizi. Podle odst. 138 výše uvedených Pravidel je tato doložka v pořádku. Jiný přístup by však k omezení soutěžit byl v případě, že by omezení uložil poskytovatel v dominantním postavení – zde by podle aplikační praxe Komise i Evropského soudního dvora i menší vázaný podíl na trhu mohl mít pro soutěž škodlivé účinky⁸⁸.

4.5.2. Selektivní distribuční systémy

Jedná se o dohody značkových výrobků či výrobků speciální, kde je zájem na dodržení určité kvality. Proto lze akceptovat existenci dohod zaměřených byť směrem k ohrožení soutěže, ale s poukazem na jejich výhodnost pro spotřebitele, který tak získá kvalitní a kompatibilní zboží.

Praktická realizace často spočívá v tom, že zboží smí odebírat jen určití distributoři a nesmí je dále distribuovat na další, nevhodné, prodejce. Jako kritérium „nevhodnosti“ dalšího prodejce může posloužit kvalita personálu dalšího prodejce, vzhled prodejních prostor etc. Kromě toho může být odběratel nucen prodat určité množství odebíraného zboží nebo dosáhnout určitého minimálního obratu.

Omezení soutěže ze strany těchto systémů je v tom, že určitým prodejcům je znemožněno prodávat toto zboží. Tyto dohody však nelze jednostranně odsuzovat. Mohou přinést i výhody, pokud je výběr dalších prodejců zboží nezbytný a kritéria výběru jsou stanovena stejně pro všechny. Příkladem takové dohody je rozsudek OGH ze dne 5.9.2001 16Ok 5/01⁸⁹.

Exkurs: Obchodní zastoupení a kartelové právo

⁸⁷ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 20.7.2004 S 86/04 – 4640/04-ORP dostupné na <http://www.compet.cz>. Jako protisoutěžní bylo shledáno ustanovení smlouvy o tom, že nabyvatel se zavazuje nakupovat zboží výhradně od poskytovatele franchizi, že zboží, které poskytovatel nemá v prodejním programu, se nabyvatel zavazuje nakupovat od dodavatelů, které určí poskytovatel franchizi a konečně, že od jiných dodavatelů smí nabyvatel odebírat zboží jen se souhlasem poskytovatele franchizi.

⁸⁸ Např. C-65/89 ve věci Industries Plc and British Gypsum Ltd: kde je podnik držitelem silné tržní pozice, vytváří uzavírání smluv o dodávkách s výlučností neakceptovatelnou překážku vstupu na trh.

V českém právu je smlouva o obchodním zastoupení upravena v § 652 až 672a z.č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník. Tento typ distribuční smlouvy má vztah k ZOHS, zejména s ohledem na určení prodejních cen zboží, otázku výhradního zastoupení nebo otázku konkurenčních doložek po skončení obchodního zastoupení.

Pro účel hospodářské soutěže je nutné odlišovat dohodu o obchodním zastoupení, kdy obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel je zplnomocněn zastoupeným, aby vyvíjel činnost směřující k uzavírání určitého druhu smluv vlastní jménem a na vlastní odpovědnost. Dle rakouské i české odborné literatury⁹⁰ dohody o obchodním zastoupení nespádají pod zákaz stanovený čl. 81 SES ani § 1 KartG 2005 ani § 3 odst. 1 ZOHS, pokud jde o „pravé“ obchodní zastoupení, tj. takové, kdy zástupce nenese žádné nebo jen malé riziko z jím uzavřených obchodů, tj. nejedná jako nezávislý podnikatel. Obchodní zástupce i zastoupený tak tvoří jednu ekonomickou jednotku. „Nepřímé“ obchodní zastoupení pod kartelové dohody spadá. Zde nesmí být obchodní zástupce nijak omezován, aby mohl vyrovnat rizika spojená s vynaloženými investicemi. Obchodní zástupce zde má postavení samostatného subjektu.

Praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže nezaujala k tomuto problému dosud jednotné stanovisko. Ovšem Evropská komise vydala již v roce 1962 oznámení o dohodách s obchodním zástupcem, které bylo v roce 2000 nahrazeno částmi 12 až 20 Výkladového stanoviska Evropské komise pro vertikální omezení. Podle stanoviska se čl. 81 SES neaplikuje na smlouvu o obchodním zastoupení, pokud vlastnické právo ke zboží nepřechází na obchodního zástupce a obchodní zástupce se nepodílí na nákladech s dodáním zboží, není zavázán k investicím na podporu prodeje, neudrzuje na své náklady a riziko zboží v zásobě, neposkytuje poprodejní servis, opravy, neodpovídá za škodu vyvolanou smluvním zbožím, ledaže škoda byla způsobena zaviněním zástupce, neručí za splnění povinností třetí osobou, ledaže nesplnění bylo způsobeno zaviněním zástupce. Pokud zástupce převezme některé z výše uvedených rizik, pak smlouva o obchodním zastoupení bude spadat pod čl. 81 SES, tedy i § 3 odst. 1 ZOHS a §1 KartG 2005.

Další problém spojený s obchodním zastoupením je otázka výhradního zastoupení. Z hlediska zastoupeného jde o omezení soutěže v rámci jedné značky, které nemá až tak negativní následek. Naproti tomu z hlediska zástupce je omezení soutěže výraznější, protože je omezena soutěž v rámci zboží různých značek. A konkurenti zastoupeného ztrácí možnost uvést své zboží na trh prostřednictvím tohoto obchodního zástupce. Taková dohoda tedy v konečném důsledku bude spadat pod zákaz dohod narušujících soutěž ve smyslu § 3 odst. 1 ZOHS, pokud bude mít za následek tzv. účinek uzavření relevantního trhu. Termín uzavření relevantního trhu byl rozpracován např. v rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci *Stergios Delimitis vs. Henninger Bräu AG*⁹¹.

⁸⁹ Jednalo se o selektivní odbytový systém parfémů, kdy v ceníku pro jejich prodej bylo uvedeno nezávazné cenové doporučení spadající pod § 13 odst. 2 KartG 1988. Bylo prokázáno, že byl vyvíjen tlak na dodržování nezávazně doporučené ceny, došlo tak k naplnění § 12 KartG 1988. Dohoda byla shledána jako zakázaná.

⁹⁰ Fiala, T.: Smlouva o obchodním zastoupení z pohledu zákona o ochraně hospodářské soutěže, Bulletin ČASP II dostupný na <http://www.casp.cz>

⁹¹ Rozsudek ESD C-234/89. Ustanovení o výhradním obchodním zastoupení budou považována za zakázaná, pokud bude pro nové konkurenty obtížný vstup na relevantní trh a pro stávající konkurenty musí být obtížné zvýšit svůj tržní podíl. Důležitým ukazatelem je celkový počet zástupců vázaných ujednání o výhradním zastoupení v poměru k nezávislým prodejčům. Zpravidla platí, že trh je považován za uzavřený, pokud více než 50% zástupců bude vázáno výhradním zastoupením. Důležité je také množství takto výhradně prodaného zboží. v poměru k celkovému množství tohoto zboží. Další podmínkou je to, že výhradní smlouvy musí k uzavření trhu podstatně přispět. Rozhodujícím kritériem bude postavení zastoupeného na trhu, tedy jeho tržní podíl, počet jím vázaných distributorů a také doba trvání smluv o výhradním zastoupení.

Co se týká konkurenčních doložek, jsou upraveny v § 672a Obchodního zákoníku, je nutné je dohodnout písemně. Mohou obchodního zástupce omezovat v činnosti spadající pod předmět obchodního zastoupení po dobu nejvýše dvou let od ukončení smlouvy o zastoupení co se týká určitého území a okruhu osob na něm. Smluvní strany však musí vzít v úvahu také čl. 5 písm. b) nařízení Evropské komise č. 2790/1999 o aplikaci čl. 81 SES, kde na základě blokové výjimky jsou konkurenční klauzule platné maximálně jeden rok po ukončení smlouvy o obchodním zastoupení. Delší doba by mohla být sjednána, pokud by se jednalo o konkurenční klauzuli ohledně know-how. Domnívám se, že v případě sjednání platnosti konkurenční doložky na dobu delší jednoho roku by taková doložka mohla být považována za neplatnou.

4.6. Dohody o specializaci

Dle Nařízení Komise ES č. 2658/2000, které představuje výjimku z čl. 81 SES, se za zakázané kartelové dohody nepovažují určité druhy dohod, jejichž nutnost vyvstala ze situace na trhu. Jde o situace, kdy se jedna strana zaváže zastavit svou výrobu a výrobky nakupovat od konkurenta, který se zaváže tyto výrobky vyrábět nebo se dva konkurenti zaváží zastavit výrobu svých různých produktů recipročně a kupovat tyto výrobky od svých konkurentů zavázaných tyto vyrábět nebo se strany zaváží vyrábět určité výrobky společně. Celkový podíl zúčastněných podniků nesmí přesáhnout 20% na trhu. Dohody o specializaci lze považovat za druh racionalizačního kartelu⁹².

5. Exkurs: licenční kartely

ZOHS původně obsahoval i úpravu dohod o převodu či poskytnutí práv z průmyslového či jiného duševního vlastnictví. Byly považovány za zakázané, pokud omezovali nabyvatele práv způsobem, který přesahuje rozsah zákonné ochrany práv, protože tato práva představují překážku vstupu na trh. Šlo ovšem o legální monopol. Zákon nejmenoval výslovně, jaké chování jde nad rámec zákonné ochrany, nicméně jako příklad lze uvést omezení množství zboží vyráběného na základě licence, omezení geografického území, kde je možné takto vyrobené zboží prodávat, omezení co do okruhu zákazníků, omezení v určení ceny výrobku, vázaná ujednání, která nejsou nezbytná. V ZOHS byly rovněž uvedena omezení, které byly povoleny. Šlo o omezení nabyvatele licence odůvodněná zájmem převodce licence na řádném využití předmětu ochrany, závazky nabyvatele k výměně zkušeností nebo k poskytnutí licencí k patentům na zlepšení či na užití předmětu ochrany, závazky nabyvatele vztahující se na hospodářskou soutěž na trzích mimo oblast platnosti ZOHS tzn. pokud šlo o omezení ustanovená v mezinárodních smlouvách, jimiž byla Česká republika vázána.

⁹² Oliva, L – Šumbera, M.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Victoria Publishing 1995, s. 41.

Ustanovení § 4 ZOHS bylo vypuštěno z. č. 340/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů. Z důvodové zprávy plyne⁹³, že vypuštění ustanovení § 4 ZOHS bylo učiněno z důvodu, že problematika je upravena zvláštními zákony, které vymezují jednotlivé předměty práva duševního vlastnictví, a není proto nutné, aby ZOHS ještě obsahoval zvláštní úpravu nad rámec zákonného zákazu tzv. kartelových dohod a systému výjimek z něj. Ustanovení § 4 chránilo především nabyvatele práva duševního vlastnictví, který je ve srovnání s poskytovatelem ve slabší pozici. Samotný poskytovatel je dostatečně chráněn ustanoveními trestního zákona - §§ 150 až 152 – a ustanoveními zákona o přestupcích - §§ 32 a 33, ale také některými ustanoveními soukromého práva – může uplatnit nároky negatorní, restituční a satisfakční. Zvláštní úpravu licenčních kartelů neobsahuje ani KartG 2005.

Na tuto oblast se dnes vztahují Nařízení Komise ES č. 772/2004⁹⁴, 2790/1999⁹⁵ a 2659/2000⁹⁶. Tato nařízení stanovují, že při splnění v nich obsažených výjimek vznikne automaticky výjimka ze zákazu dohod zakázaných dle čl. 81 SES a čl. 81 SES bude vzhledem k těmto dohodám neúčinný.

5. Exportní a importní kartely

5.1. Obecný výklad

Tyto kartelové dohody lze považovat za reakci zahraničních výrobců zboží a služeb, kteří ovládají určitý relevantní trh. V důsledku ovládnutí trhu je nesnadné pro jiné výrobce, zejména zahraniční, neznalé místních podmínek trhu, na tento trh vůbec proniknout. Z toho důvodu tito zahraniční výrobci uzavírají dohody o exportu výrobků na trh, kdy důležitým znakem dohod je vzájemná reciprocita. Z hlediska soutěže na cizím trhu je taková dohoda prospěšná, protože zmírní silné postavení skupiny, která tento cizí trh dosud ovládala. Rozšíří se sortiment výrobků. V konečném důsledku z této dohody může tedy profitovat i spotřebitel. Z tohoto důvodu nelze tento druh kartelu zcela zavrhnout.

Dnešní kartelová úprava česká ani rakouská neobsahují žádné zvláštní ustanovení ohledně exportních a importních kartelů. Z toho lze vyvozovat, že zákonodárce tyto dohody nepovažuje za soutěži nebezpečné a považuje je za legitimní prostředek soutěžení⁹⁷. V obchodu se zemí, kde výjimka ze zákazu takové dohody neexistuje,

⁹³ Poslanecká sněmovna 2002 – 2006, sněmovní tisk 521, novela zákona o ochraně hospodářské soutěže

⁹⁴ Blokovaná výjimka pro transfer technologií, vztahuje se na výrobu a prodej zboží vyrobeného na základě průmyslového vlastnictví

⁹⁵ Cílem je poskytnout licenci k právu duševního vlastnictví např. distributorovi, který chce užívat při distribuci ochrannou známku nebo licenci na know-how pro příjemce franchizi.

⁹⁶ Blokovaná výjimka se týká dohod mezi podniky týkající se výzkumu a vývoje produktů společně užívaných.

⁹⁷ Kecht, W.: Das EGW-Kartellrecht in der Praxis, Signum Verlag, Wien 1988, s. 69

může tato dohoda vytvořit umělou výhodu pro tuzemské podniky a na druhé straně nevýhodu pro její zahraniční konkurenty⁹⁸.

Příkladem takové dohody, kdy bylo takové jednání postiženo, byl případ evropského cukrového průmyslu⁹⁹ nebo pivních plechovek¹⁰⁰. V obou případech bylo shledáno porušení čl. 81 odst. 1 Smlouvy o ES.

5.2. Klastry

Význam exportních i importních kartelů však vzhledem k postupnému budování jednotného vnitřního trhu klesá. Na druhé straně lze zaznamenat ekonomické aktivity, které tento typ kartelu za určitých podmínek mohou oživit. Jedná se o podporu tvorby regionálně propojených společností a přidružených institucí, jejichž vazby mají potenciál k upevnění na trhu a zvýšení své konkurenceschopnosti. Jde o klastry. Tyto formy spolupráce existují jak v české tak rakouské praxi.

Klastry by měly řešit izolaci společností na trhu. Jsou podporovány z evropských fondů. Jejich cílem je zlepšení pozice zúčastněných společností v určitém odvětví.

Klastr může mít formu sdružení dle § 20 OZ nebo § 829 OZ, obchodní společnosti, sdružení dle z.č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

Jsou zaměřeny na spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje, nákupu a prodeje, průzkumu trh, zvyšování profesní způsobilosti a rozšíření spolupráce. Přínosem klastru je zejména zvýšení exportu, podpora výzkumu a spolupráce.

Nebezpečí této formy spolupráce spočívá v tom, že exportní klastr malých společností sice soutěž zřejmě nenaruší, ale klastr větších společností by mohl. Záleží také na širí vymezení relevantního trhu. Při užším vymezení relevantního trhu je pravděpodobnost překročení stanovené hranice pravděpodobnější.

Obecně jsou vyňaty ze zákazu takové dohody, které jsou společensky prospěšné v míře vyšší než jsou jejich negativní dopady. Pravděpodobnost kolize se soutěžním právem je menší u výzkumně-vývojového klastru. Za určitých podmínek lze v rámci

⁹⁸ Bejček, J.: K internacionalizaci kartelového práva mezinárodním kodexem, *Právní rozhledy*, 1996, č.8, s 349

⁹⁹ Rozhodnutí Komise ze dne 26.5. 1973 IV/26.918 ve věci Europäische Zuckerindustrie, Kecht, W.: *Das EGW-Kartellrecht in der Praxis*, Signum Verlag, Wien 1988, s. 132. Šlo o koordinaci při nabídkách vývozu cukru jednotlivými producenty z ES do nečlenských zemí ES.

¹⁰⁰ Rozhodnutí Komise ze dne 3.2.1975 IV/27.039 ve věci Pilskonserven, Kecht, W.: *Das EGW-Kartellrecht in der Praxis*, Signum Verlag, Wien 1988, s.144. Zde se dohodlo pět francouzských výrobců plechovkového piva o dodávání piva na německý trh.

klastru dokonce stanovit společné ceny¹⁰¹. Nejde o ovšem o žádnou výjimku pro tvrdé kartely. Podmínkou pro společnou komercializaci výsledků výzkumu je, že společný podíl na relevantním trhu produktu nesmí přesáhnout 25%. Zakázáno je také omezovat účastníky klastru ve společném užívání výsledků výzkumu a vývoje a rovněž je zakázáno omezovat účastníky ve vlastním výzkumu, který nesouvisí s činností klastru. Pro klastr není zásadně možné užít dohody o rozdělení trhů, omezení výroby nebo odbytu.

5.3. Problematika reexportů

Protože Česká republika i Rakousko jsou členy ES, budu se zde krátce zabývat úpravou pohybu zboží na komunitární úrovni.

Oba státy respektují Smlouvu o ES, která však chrání jak pohyb zboží v rámci jednotného vnitřního trhu tak práva duševního vlastnictví. Evropský soudní dvůr upravil tento problém v rozhodnutí *Terrapin (Overseas) Ltd v. Terranova Industrie C. A. Kapferer and Co.*¹⁰²

V rámci komunitárního práva platí tzv. teorie vyčerpání práv duševního vlastnictví, která říká, že tato práva se vyčerpají již prvním uvedením výrobku na trh. Vlastník takového práva pak nemůže po distributorech požadovat, aby tyto výrobky, které byly uvedeny na trh s jeho souhlasem, nebyly exportovány kamkoli jinam. Toto stanovisko deklaruje rozsudek ESD *Centrafarm BV v. Sterling Drug Inc*¹⁰³. Teorie vyčerpání práv byla potvrzena i v rozhodnutí *Centrafarm BV v. Winthrop BV*¹⁰⁴.

Paralelní chování tj. stanovení shodných cen a podmínek na trhu sice samo o sobě zakázané není, ale může být důvodem pro podezření, že na trhu dochází ke koordinaci soutěžitelů¹⁰⁵. Neexistuje-li důkaz vědomé koordinace, paralelní chování neporušuje zákaz kartelových dohod. I když paralelní chování nelze ztotožnit

¹⁰¹ Smejkal, V.: Klastř nebo kartel? Dostupný na <http://www.ecin.cz>.

¹⁰² Rozsudek ESD C-119/75, Týč, V.: Základy práva Evropské unie pro ekonomy, Linde, 2006, s. 148. Zde konstatoval, že ochrana práva je zaručena čl. 30 Smlouvy o ES, ale výkon práva zaručen není, musí tedy respektovat čl. 28, 29, 81, 82 Smlouvy. Příjemci výlučné licenční smlouvy nemohou bránit paralelním dovozům téhož zboží

¹⁰³ Rozsudek ESD C-15/74, Týč, V.: Základy práva Evropské unie pro ekonomy, Linde, 2006, s. 150. Jen pokud má právo majitele patentu vyčerpáno prvním uvedením na trh, v rámci ES, může majitel patentu bránit dovozu patentovaného výrobku předtím uvedeného na trh členského státu, ale jen pokud k uvedení na trh došlo bez souhlasu majitele patentu.

¹⁰⁴ Rozsudek ESD C-16/74, Týč, V.: Základy práva Evropské unie pro ekonomy, Linde, 2006, s. 151.

¹⁰⁵ Fraňková, H. – Šimeková, Z.: Soutěžní pravidla podle čl. 81 aneb jak posoudit kartelovou dohodu?, Jurisprudence, 2006, č. 4, s. 17.

s jednáním ve vzájemné shodě, může být důkazem jeho existence, jestliže vede k podmínkám soutěže, které neodpovídají normálním podmínkám soutěže na trhu, pokud budeme brát v úvahu povahu výrobků, velikost a počet soutěžitelů, kapacitu trhu. Paralelní chování nemůže být důkazem jednání ve vzájemné shodě, ledaže koordinace je jediným možným vysvětlením takového chování.

Protiprávnost zákazu reexportu byla potvrzena i mimo oblast duševního vlastnictví např. v rozhodnutí ve věci Gerofabrik¹⁰⁶.

Ve vztahu k paralelním dovozům z nečlenských zemí EU platí, že majitelé patentů v členském státě EU, který upravuje národní koncept vyčerpání práv k patentům, mohou těmto dovozům zabránit, jelikož jejich práva nebyla vyčerpána a nedochází tím k umělému nedovolenému dělení jednotného vnitřního trhu EU.

Příkladem protisoutěžního jednání v České republice je případ společnosti ČEZ¹⁰⁷. Zajímavé bylo také rozhodnutí ve věci Tupperware¹⁰⁸.

6. Dohody o rozdělení trhů a zdrojů

6.1. Obecný výklad

Rozdělovací (segmentační) kartely jsou uvedeny v § 3 odst. 2 písm. c) ZOHS. Jde o to, že skupina soutěžitelů si mezi sebe rozdělí své stávající i budoucí zákazníky. Tímto jednáním jsou postiženi jak zákazníci, kterým se zmenšil okruh potenciálních dodavatelů, tak jiní soutěžitelé na trhu, protože musí konkurovat zvýhodněným podmínkám, které mezi sebou kartelově dohodnutí soutěžitelé utvořili. Soutěž je tak narušena zevnitř i z vnějšku. Tyto kartely mohou směřovat k rozdělení nákupních zdrojů nebo k personálnímu rozdělení. KartG 2005 dnes rovněž obsahuje v demonstračním výčtu v § 1 odst. 2 věta třetí speciální ustanovení o segmentačních kartelech

¹⁰⁶ Rozhodnutí Komise ze dne 19.1.1977 IV/24.510, Kecht, W.: Das EGW-Kartellrecht in der Praxis, Signum Verlag, Wien 1988, s. 161. Výrobce příborů si vyhradil udělit souhlas s vývozem příborů do jiné země odběratelem. Odběratelům tak bylo bráněno provádět svou vlastní obchodní politiku.

¹⁰⁷ Rozhodnutí ÚOHS R 6/2003 dostupný na <http://www.compet.cz>. ČEZ uzavřela s několika společnostmi dohodu, že energie, která je předmětem kupních smluv, nesmí být importována do České republiky. Ač nebylo prokázáno faktické narušení soutěže, bylo konstatováno narušení potenciální.

¹⁰⁸ Rozhodnutí ÚOHS ze dne 14.12. 2006 R 17/2005 dostupný na <http://www.compet.cz>. Úřad dospěl k závěru, že společnost Tupperware Czech Republic uzavírala s distributory svého zboží zakázané dohody o určení cen pro další prodej a dohody o zamezení opětovného prodeje a distribuce zboží, včetně zamezení vývozu tohoto zboží do zahraničí. Vzhledem k tomu, že toto jednání mělo schopnost ovlivnit obchod mezi členskými státy, dopustila se tím společnost nejen porušení zákona, ale též komunitárních pravidel. tuto skutečnost Úřad deklaroval rozhodnutí, jímž zároveň uložil pokutu ve výši 2.300.000,- Kč.

Úprava KartG 1988 neobsahovala speciální ustanovení týkající se segmentačních kartelů, bylo tedy nutno spoléhat na to, že taková dohoda bude postižitelná v rámci generální klauzule. Naopak ZOHS č. 63/1991 Sb. obsahoval ustanovení o segmentačních kartelech v § 3 odst. 2 zákona. Česká úprava byla v té době dokonalejší. ZOHS č. 143/2001 toto ustanovení převzal. Lze tedy shrnout, že dnes obě úpravy tuto problematiku řeší podobně .

Tento druh kartelové dohody je obecně považován za tvrdou kartelovou dohodu, a proto na něj nedopadá výjimka dle § 6 odst. 1 ZOHS. Korektivem proti této tvrdosti byla vyhláška č. 198/2001 Sb., o povolení obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž podle § 3 odst. 1 zákona, a vyhláška č. 204/2001 Sb., pro určité druhy dohod o prodeji a servisu motorových vozidel¹⁰⁹. Obě však byly zrušeny. Vyhláška č. 204/2001 Sb. směřovala ke zvýhodnění segmentačních kartelů v automobilovém odvětví. Vyhláška povolovala takové výjimky ze zákazu kartelových dohod jako např. možnost, aby se distributor zavázal k tomu, že nebude prodávat nová motorová vozidla nabízená jinými soutěžiteli – dodavateli, že nebude prodávat náhradní díly, které konkurují předmětu dohody s dodavatelem, že nebude provozovat pobočky ani sklady mimo území vymezené dohodou etc.

Vyhláška č. 198/2001 se týkala povolení obecné výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž pokud jde o vertikální dohody, které se týkají podmínek, za kterých strany mohou nakupovat a prodávat zboží. Tato vyhláška byla nahrazena komunitární úpravou v podobě Nařízení Komise ES č. 2790/1999, o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě.

6.2. *Submissionskartell (bid-rigging)*

V rakouském kartelovém právu existuje tzv. *Submissionskartell*¹¹⁰, kdy při vyhlášené soutěži na dodávku zboží se přihlásí sice více soutěžitelů, ale tito se tajně dohodnou, že za určitou výhodu ponechají možnost získání zakázky některému z nich a podají tak jen zdánlivé nabídky. Jde o dohodu vzájemně si nekonkurovat. Vybraný soutěžitel podá nabídku a ostatní podají nabídky již jen záměrně nevhodné, aby

¹⁰⁹ Munková, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, C.H.Beck, 2003, s. 80.

¹¹⁰ Např. rozsudek OGH ze dne 28.6.2000 13 Os 135/03 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>, kde se soutěžitelé dohodli, že na zakázku na provedení prací na zámeckém portálu budou všichni zadavateli nabízet provedení těchto prací za ceny vyšší než určený soutěžitel, aby mu ostatní soutěžitelé dopomohli k získání zakázky.

zakázku získal vybraný soutěžitel. Ten pak realizuje dohodnutou nabídku za cenu vyšší než jaká by byla nabídnuta jiným soutěžitelem, kdyby byla zachována soutěž mezi nabízejícími „soutěžiteli“. Tato skutková podstata by spadala pod generální klauzuli v § 1 odst. 1 KartG 2005.

Obecně je takové jednání nepřipustné. V době platnosti KartG 1988 však platilo, že kartelovou dohodu je nutno hodnotit v rámci ospravedlnění z hlediska národního hospodářství¹¹¹. Také česká aplikační praxe zná tento typ kartelu. Podezření se vyskytlo např. ve věci společnosti EKOAT s.r.o a další¹¹². I v české úpravě b tato skutková podstata byla postihována na základě generální klauzule v § 3 odst. 1 ZOHS.

Zajímavé bylo rozhodnutí ÚOHS, které se týká největších výrobců tzv. plynem izolovaného spínacího ústrojí (PISU)¹¹³.

Na úrovni komunitárního práva existuje příklad takové dohody např. ve věci Raw Tobacco Italy¹¹⁴.

7. Dohody o vázaném prodeji

§ 3 odst. 2 písm. d) ZOHS stanoví, že mezi kartelové dohody patří i ty, které uzavření smlouvy váží na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zásad či poctivého obchodního styku s předmětem této smlouvy nesouvisí. Jde o eliminaci možnosti osob uzavřít dohodu na přesně ten předmět, o který mají zájem. Odběratel zboží je nucen vynaložit náklad navíc oproti odběrateli, jehož dodavatel žádné dodatečné plnění nevnucuje. Příkladem zakázané dohody je situace, kdy zboží je koupeno dodavatelem samostatně a dodavatel je dále prodává na paletách, ač to není u prodeje takového zboží obvyklé, a které nelze dodavateli vrátit a odběratel je

¹¹¹ To bylo upraveno v § 23 věta třetí KartG 1988. Výčet tam uvedených potřebných kritérií nebyl považován judikaturou (např. rozsudek OGH 13 Os 34/01 ze dne 26.9.2001 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>) za konečný.

¹¹² Rozhodnutí ÚOHS ze dne 16.8.2006 S 53/06 – 14488/06/620 dostupný na <http://www.compet.cz>, kdy šlo o nedovolenou koordinaci mezi účastníky řízení při tvorbě a podávání nabídek včetně nabídkové ceny pro veřejnou zakázku zadanou společností Vodovody a kanalizace Zlín, a.s. Ujednání soutěžitelů se však nepodařilo prokázat.

¹¹³ Účastníci řízení mezi sebou domlouvali na tom, kdo nabídne jakou cenu PISU, aby došlo k přidělení zakázky předem dohodnuté společnosti. Účastníci řízení měli mezi sebou stanovené i další detailně propracované mechanismy spolupráce. Kartelová dohoda měla celosvětový rozsah (mimo např. USA a Kanady). Sankce byla nepravomocně stanovena ve výši 979,221 mil. korun.

¹¹⁴ Rozhodnutí Komise ze dne 20.10.2005 COMP38.281, Křištof, M.: Development in cartel case-law. Commission decisions and Court judgements of 2005, Competition Policy Newsletter, 2006, č.1, s. 58.

musí zaplatit. Akceptovat takovou dohodu by bylo možné snad jen v případě, že by dodatečné „vnucené“ zboží bylo nezbytně nutné pro správné a kvalitní fungování hlavního předmětu smlouvy, např. kompatibilní software k určitému hardware. Zde ovšem vyvstává nebezpečí, že dodavatelé se budou snažit zamezit přístup na trh jiným dodavatelům tak, že budou produkovat celé soubory souvisejících spotřebních předmětů a budou se snažit v zákazníkovi budovat myšlenku, že jednotlivé předměty z takového souboru bez dalších kompatibilních součástí nemohou dost dobře fungovat. Tím budou tito dodavatelé nutit i jiné výrobce a dodavatele, aby produkovali kompatibilní soubory výrobků. Otázka nutnosti kompatibilního výrobku je na posouzení znalců. Každopádně při produkci celých souborů může dojít i ke snížení nákladů výroby, z čehož by mohl mít užitek i spotřebitel. Na druhé straně je spotřebitel nucen utratit daleko vyšší sumu peněz než by stál samotný hlavní výrobek, o který měl spotřebitel původně zájem.

Tato dohoda často ukazuje také na možnost zneužití tržní moci, protože tuto praktiku si většinou mohou dovolit jen tržně silní soutěžitelé. Samotnou kartelovou dohodu je však třeba odlišovat od junktimace jako zneužití dominantního či monopolního postavení.

Tato forma dohody byla zakázána i v § 3 odst. 2 z. č. 63/1991 Sb.

Úpravu těchto kartelů obsahuje i KartG 2005 v § 1 odst. 2 věta pátá. V rakouské literatuře se hovoří o tzv. *Kopplungsverträge*¹¹⁵. Význam pojmu je podobný jako český junktimační kartel. I v rakouské literatuře se rozlišuje tento pojem v oblasti kartelových dohod a v oblasti zneužití dominantního postavení.

Obě úpravy jsou si velmi podobné, až na jeden detail. V české úpravě se v § 3 odst. 2 písm. d) hovoří o dalším plnění, které, mimo jiné, nesouvisí s předmětem smlouvy podle zásad poctivého obchodního styku. Toto kritérium v KartG 2005 chybí. Ač by se mohlo zdát, že toto kritérium není důležité, domnívám se, že není zanedbatelné, protože z hlediska českého obchodního zákoníku se v § 264 a § 265 rozlišuje mezi obchodními zvyklostmi a zásadami poctivého obchodního styku. Obchodní zvyklosti obchodní zákoník chápe jako zvyklosti obecně v příslušném obchodním odvětví zachovávané, pokud nejsou v rozporu se samotnou smlouvou či zákonem. Jejich závaznost musí být vždy prokázána nebo zde musí být alespoň důvodná domněnka,

Odběratelé tabáku v letech 1995 až 1998 uzavřeli dohody o tom, jak budou podávat respektive nepodávat své nabídky na koupi této suroviny dodavatelům.

¹¹⁵ Koppensteiner, H.-G.: Wettbewerbsrecht, Band I: Österreichisches und Europäisches Kartellrecht, Orac Wien 1989, s. 124

že druhá strana smlouvy tyto zvyklosti znala. Může existovat i ve formě individuálních praktik mezi stranami.

Zásady poctivého obchodního styku se chápou jako požadavek poctivosti obchodního jednání s důrazem na nutnost odborné péče. Jednání, které je v rozporu s těmito zásadami, nepožívá právní ochrany.

Jak je vidět, nelze oba pojmy považovat za rovné. KartG obsahuje v § 1 odst. 2 věta pátá jen zákaz vnuceného dodatečného plnění, které nemá věcný vztah k hlavnímu plnění ani s hlavním plnění nesouvisí podle obchodních zvyklostí. Neobsahuje, že s hlavním plněním nesouvisí ani podle zásad poctivého obchodního styku.

Domnívám se, že česká úprava je více zdařilá, protože její širší definice v § 3 odst. 2 písm. d) umožňuje širší výklad pro podmínky, za kterých není dohoda s vnuceným dodatečným plněním možná. Podle jazykového výkladu usuzuji, že všechny tři podmínky co do souvislosti s hlavním plnění musí být naplněny kumulativně, a proto poskytují účinnější ochranu proti tomuto typu kartelové dohody.

Úprava § 3 odst. 2 písm. d) z. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, však nebyla zcela stejná jako úprava v z. č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže. V předchozí české úpravě chyběl právě odkaz na zásady poctivého obchodního styku.

8. Diskriminační a bojkotové kartely

Tuto skutkovou podstatu upravuje v ZOHS § 3 odst. 2 písm. e). Diskriminačními dohodami dochází k fixaci tržní pozic soutěžitelů na trhu a přístup na trh se uzavírá. Vůči určitým osobám jsou uplatněny bezdůvodně jiné podmínky jako např. diskriminační systém rabatů nebo platební podmínky než vůči ostatním. Podobně je tato skutková podstata upravena v § 1 odst. 2 věta čtvrtá KartG 2005. Jde rovněž o uplatnění rozdílných podmínek vůči soutěžitelům při srovnatelném plnění, čímž jsou soutěžitelé znevýhodněni.

Diskriminace hraničí s problematikou práva nekalé soutěže podle § 44 obchodního zákoníku, je tedy možné uplatnit jednak postih veřejnoprávní dle kartelového práva, jednak postih soukromoprávní na základě nekalé soutěže. Bude záležet na míře narušení soutěže na relevantním trhu¹¹⁶.

¹¹⁶ Munková, J. – Svoboda, P. – Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck 2006, s.104

U bojkotových kartelů jde o silnější variantu kartelů diskriminačních; u kartelu diskriminačního je snaha skupiny soutěžitelů, aby se s jinými soutěžiteli spolupracovalo při takových podmínkách, kdy tito vně stojící soutěžitelé ztratí postupně zájem na nevýhodné spolupráci. U kartelů bojkotových je naproti tomu snaha nespolupracovat s jinými soutěžitelé vůbec. Důsledkem je uzavření trhu pro konkurenty.

Nebezpečí uzavření trhu stoupá se vzrůstající tržní silou zkartelizované skupiny a s mírou vzácnosti zboží, o které v obchodě jde. Nelze však výkladem tohoto tvrzení a contrario říct, že bojkotový kartel vždy ukazuje na existenci dominantního tržního postavení a snahy jej zneužít. Je možné je akceptovat, pokud se skupina sama rozhodne ve vertikálním vztahu určitého soutěžitele bojkotovat; neexistuje totiž obecně kontraktační povinnost pro soutěžitele. Nelze však akceptovat, pokud tato skupina navádí jiné soutěžitele, aby s bojkotovaným soutěžitelem nespolupracovali. Bojkot však může posloužit i spotřebiteli, pokud je např. bojkotován soutěžitel, který nedodrží závazné standardy pro výrobu a distribuci výrobků.

Jednou z forem skupinového bojkotu je závazek odběratelů v rámci selektivního odbytového systému, aby neprodávali konkurenční značky určitých dodavatelů¹¹⁷.

Bojkotové kartely byly jinak vyjádřeny v z. č. 63/1991 Sb. a jinak v z. č. 143/2001 Sb. V úpravě z r. 1991 se užívalo slov „omezit přístup na trh“ skrze aplikaci těchto kartelů.

Současná česká úprava obsahuje ve vymezení bojkotového kartelu slovo „nespolupracovat“ s bojkotovaným soutěžitelem. Domnívám se, že současná úprava nesměřuje proti bojkotovým kartelům nejlepším způsobem. Žádný soutěžitel nemůže být nucen uzavřít dohodu s jiným. V běžných soutěžních vztazích neexistuje kontraktační povinnost. Platí svoboda volby smluvního partnera. Výjimku, kdy by tato formulace ustanovení mohla být považována za vhodnou, by byla taková situace bojkotovaného soutěžitele, že by neměl možnost uzavřít smlouvu na podobné plnění s nikým jiným¹¹⁸.

Podmínkou pro možnost jednání skupiny soutěžitelů o nespolupráci se soutěžitelem stojícím vně dohody by bylo, že tato dohoda neovlivní situaci na relevantním trhu.

¹¹⁷ tamtéž

¹¹⁸ Rozsudek OGH ze dne 20.12.2005 16 Ok 23/04, Wirtschaft und Wettbewerb, 2006, č.3, s.333.

Podobně akceptovatelný by byl důvod, že bojkotovaný soutěžitel např. neplní řádně své smluvní povinnosti, má problémy při placení¹¹⁹.

Domnívám se, že definice bojkotových kartelů byla v § 3 odst. 2 písm. f) z. č. 63/1991 Sb. lepší. Obsahuje slovo „omezit“ a nederoguje pravidlo smluvní svobody.

Co se týká rakouské úpravy bojkotových kartelů, pak dnešní úprava v KartG 2005 nenabízí žádné výslovné řešení. Problém by tak spadal od obecné vymezení generální klauzule v § 1 KartG 2005. V případě, že by bojkotující soutěžitel požíval dominantní postavení, lze užít ustanovení § 5 o zneužití dominantního postavení.

Výslovnou úpravu, kterou dnešní KartG 2005 nepřevzal, však obsahoval KartG 1988. Zde v § 30 byly definovány bojkotové kartely. Co se týká kontraktační povinnosti, pak rakouská literatura uvádí¹²⁰, že je přípustná jen pokud nezpůsobí povinné straně škodu. Domnívám se, že KartG 1988 v tomto řešení vhodně vystihl hranici mezi smluvní svobodou bojkotujících soutěžitelů a mírou soutěžního poškození bojkotovaného soutěžitele. Kartelový soud by zrušil kartelovou dohodu jen pokud by představovala pro bojkotovanou osobu nepřiměřeně těžké opatření, např. pokud by bojkotující skupina soutěžitelů disponovala se vzácnými výrobními zdroji či měla na jejich prodej dokonce monopolní postavení.

IV. Výjimky ze zákazu kartelových dohod

1. Výjimka ze zákazu kartelových dohod v § 3 odst. 4 ZOHS a podle § 2 odst. 1 KartG 2005

Jde zde o výjimku z generální klauzule ZOHS. Zákaz kartelových dohod se nevztahuje na dohody, které přispějí ke zlepšení výroby či distribuce, k podpoře technického či hospodářského rozvoje a vyměří spotřebiteli přiměřený podíl na výhodách z těchto dohod plynoucích. Zároveň musí jít o dohody, které neuloží soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílu dohod a neumožní vyloučit soutěž na podstatné části trhu určitého zboží.

V § 2 odst. 1 KartG 2005 je obsažena podobná výjimka jako v § 3 odst. 4 ZOHS. Ustanovení v ZOHS se podobá dřívějšímu § 8 ZOHS, které stanovilo pravidla pro

¹¹⁹ tamtéž, s. 332.

¹²⁰ Gugerbauer, N.: Das Kartellrecht, Springer Verlag Wien 1989, s.81

udělení individuální výjimky, které se dnes už neudělují. Soutěžitel si dnes sám musí vyhodnotit, zda podmínky pro užití výjimky splňuje.

Tyto podmínky se podobají systému individuálních výjimek, který dnes již ale neplatí. Každý soutěžitel si musí sám zvážit, zda splňuje kumulativně všechny tři podmínky pro vynětí ze zákazu *ex lege*¹²¹. Na soutěžitele tak zákonodárce přesunul větší míru zodpovědnosti. Pro splnění podmínky, aby dohoda přinesla výhodu spotřebiteli, je vhodné stanovit určitý systematický rámec, který má takovou výhodu jednoznačně prokázat. Může to být např. speciální program pro snížení nákladů výroby, program o specializaci výroby, program na ochranu životního prostředí. Neexistuje jednotné měřítko pro prokázání výhod pro spotřebitele. Čím jasněji tedy soutěžitel prokáže sám existenci takové výhody, tím méně se vystavuje nebezpečí, že nesplní jednu z kumulativních podmínek.

Další podmínkou pro vynětí ze zákazu je, že nesmí být uloženo omezení, které není nezbytné pro dosažení racionalizačních cílů¹²². Třetí podmínka se vztahuje na vymezený relevantní trh, kde nesmí dojít vlivem vyňaté dohody k podstatnému vyloučení soutěže.

2. Výjimky dle § 4 ZOHS a § 3 KartG 2005

Jde o blokové výjimky, pod které spadají dohody, které nemohou mít vliv na obchod mezi členskými státy ES podle čl. 81 SES a splňují podmínky čl. 83 odst. 3 SES. Blokové výjimky se zpravidla stanovují vyhláškou. Dříve existovalo osm vyhlášek o blokových výjimkách, ty však byly zrušeny. Tyto vyhlášky byly vydány na základě § 26 odst. 1 ZOHS před novelou č. 340/2004 Sb., kdy tyto vyhlášky odrážely druhy dohod vyňaté nařízením v rámci ES¹²³. Novela č. 340/2004 Sb., která oněch osm vyhlášek zrušila, argumentovala tím, že tyto obecné výjimky jsou již vydány v rámci komunitárního práva .

Zákon č. 361/2005 Sb. prolomil aplikovatelnost obecných výjimek udělovaných toliko na vztahy s komunitárním prvkem i ve prospěch dohod zakázaných dle § 3 odst. 1

¹²¹ Neruda, R.: Modernizace evropského soutěžního práva a její dopad na české soutěžitele, Právní fórum, 2005, č. 1, s. 22.

¹²² Raus, D.: Zákonná výjimka ze zákazu kartelových dohod a otázky důkazního břemene, Právní fórum, 2005, č. 4, s. 152. Např. dohoda o specializaci při výrobě by byla ze zákazu v případě, že by podrobněji popisovala postupy při zajištění společného prodeje, který se specializací v oblasti výroby nijak přímo nesouvisí, vyňaty jen ztěžší.

¹²³ Raus, D. – Neruda, R.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Linde, Praha 2006, s.111.

ZOHS. Platí, že ze zákazu dohod jsou vyňaty dohody vztahující se k právu průmyslového vlastnictví, vertikální dohody, dohody o standardizaci, výzkumu, vývoji a specializaci a dohody v pojišťovnictví. Konkrétně jde o nařízení č.2790/1999, 772/2004, 2658/2000, 2659/2000, 358/2003, 1400/2002, 1617/1993, 1017/1968, 823/2000 a 4056/1986.

Nyní se tedy ty obecné výjimky, jež jsou výjimkami ze zákazu narušení soutěže podle čl. 81 SES vydanými na základě čl. 81 odst. 3 SES, použijí nejen na případy, kdy jde o dohodu zakázanou podle čl. 81 SES, ale také na případy, kdy jde o dohodu zakázanou podle § 3 odst. 1 ZOHS, tj. i tam, kde není splněna podmínka existence komunitárního prvku a komunitární právo se tedy jinak neaplikuje¹²⁴.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže může udělit i další výjimky pro dohody, u kterých je prokázáno, že narušení soutěže, ke kterému by bloková výjimky vedla, je převáženo výhodami pro jiné účastníky trhu, zejména spotřebitele. Podobné ustanovení je i v § 3 KartG 2005, kdy spolkový ministr spravedlnosti může nařízením udělit výjimku. Výjimku může ÚOHS udělit vyhláškou. Zároveň platí, že ÚOHS může jednotlivému soutěžiteli výhody z výjimky odejmout. Může se tak stát např. pokud se vlivem změny na trhu situace na trhu stala neúnosnou. Odejmout ÚOHS však nemůže výhody z výjimky komunitární.

3. Výjimka dle § 6 ZOHS a výjimka pro bagatelní kartely podle KartG 2005

Zákaz kartelových dohod podle ZOHS se nevztahuje na dohody horizontální, pokud společný podíl jejich účastníků na relevantním trhu nepřesahuje 10%, u dohod vertikálních nesmí podíl žádného z účastníků dohody přesahovat 15% na jakémkoli relevantním trhu, na kterém působí. Novelou zákonem č. 361/2005 Sb., kterým se mění z.č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, kdy se slova „společný podíl účastníků dohody“ nahrazují slovy „podíl žádného z účastníků dohody“. Jde o změnu vítanou, protože v případě vertikálních dohod působí každý z účastníků na jiném stupni výrobního či distribučního řetězce, jejich aktivity se nepřekrývají, nelze hovořit o jejich společném tržním podílu¹²⁵.

¹²³ tamtéž, s.113

¹²⁵ Ondřejová, D.: K poslední novele zákona o ochraně hospodářské soutěže provedené zákonem č. 361/2005, Časopis pro právní vědu a praxi ,2005, č. 3, s. 306.

Pravidlo pro horizontální dohody je tedy přísnější. Dále se zákaz kartelových dohod nevztahuje na dohody odbytových organizací a sdružení zemědělských výrobců o prodeji nezpracovaných zemědělských komodit¹²⁶. V pochybnostech se má za to, že jde o dohodu horizontální, tzn. užije se přísnější pravidlo pro možnost získat výjimku. Na dohody konglomerátní, kdy jde např. o dohodu výrobce limonád a soukromého dopravce, se pravidlo o bagatelních kartelech neužije.

Odlišně jsou definovány bagatelní kartely v KartG 2005. Jsou obsaženy v § 2 odst 2 věta první KartG 2005 a definovány jako kartely, kdy podnikatelé nemají společně celkovém vnitřním trhu větší podíl trhu než 5 % a na jakémkoli místním trhu dohromady tj. i na takovém regionálním trhu, který není dotčen příslušným soutěžním omezením, ale soutěžitel na něm působí, dohromady větší než 25 %. Podobné ustanovení bylo v § 16 KartG 1988, ale přesto aplikační praxe nepovažuje obě úpravy za stejné – pro potřeby zjištění velikosti podílu soutěžitele se nepočítaly podíly na těch relevantních trzích, které nebyly kartelovou dohodou dotčeny¹²⁷. Záměrem zákonodárce bylo nakládat s kartely méně hospodářsky významnými méně přísně než se závažnějšími porušeními soutěže. Stejně procentní pravidlo se tu vztahuje jak na vertikální tak na horizontální kartely.

V odst. 2 ZOHS jsou taxativně vyjmenovány případy, kdy výjimku bagatelního kartelu nelze užít. Jde o tzv. hard core kartely, dále případy, kdy společný podíl účastníků na relevantním trhu přesahuje stanovené procentní hranice a konečně v případech, kdy je soutěž na trhu podstatně narušena vlivem paralelních sítí podobných vertikálních i smíšených dohod, kdy přístup na trh je omezen pro takové soutěžitele, kteří nejsou účastníky těchto dohod, a soutěž na toto trhu je podstatně narušena kumulativním účinkem paralelních sítí podobných vertikálních či smíšených dohod uzavřených pro distribuci stejného či zaměnitelného zboží, pokud společný podíl účastníků horizontálních či vertikálních dohod či podíl některého z účastníků dohody přesahuje na relevantním trhu 5%. Za zakázané však vzhledem k § 4 ZOHS o blokových výjimkách nemusí platit vertikální dohody, které cenu pro další prodej pouze doporučují, případně stanoví cenu maximální. Protože takové dohody připouštějí blokové výjimky, tím spíše by měly být v souladu s pravidlem de minimis. Takové doporučení však nesmí znamenat stanovení ceny minimální ani sjednocování cen.

¹²⁶ Při výkladu je nutno vycházet z předpokladu, že na toto jednání nedopadá ustanovení § 1 odst. 8 ZOHS.

¹²⁷ Rozsudek ze dne 26.6.2006 OGH 16 Ok 51/05 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>

4. Ostatní výjimky a vynětí z působnosti dle KartG 2005 a dle ZOHS

§ 2 odst. 2 KartG 2005 nabízí i další, českému právu neznámé, možnosti výjimek z kartelových dohod. Ze zákazu kartelových dohod jsou vyňaty například všechny dohody o závaznosti ceny pro konečného prodejce ohledně cen knih, uměleckých tisků, hudebnin, novin a časopisů, kdy ceny určí nakladatel. Stejné ustanovení bylo i v KartG 1988. Zdůvodněna byla tato výjimka tak, že jde o zvyk dodržovaný v oboru, který má sloužit k tomu, aby se na trh dostala nejen literatura a jiné předměty kulturní potřeby, která je známa a žádána, ale také díla dosud neznámá. Má tak být chráněna pestrost nabídky a v konečném důsledku tak z této výjimky má nejvíce těžit spotřebitel. Na platnost a význam této uzance, která má oporu i v zákoně, lze usuzovat i z toho, že byla obsažena už i v předchozím KartG 1972.

Další zvláštní výjimku představuje ustanovení § 2 odst. 2 věta pátá KartG 2005 o dohodách zemědělských družstev o výrobě a odbytu a dále o užívání společného zařízení, pokud se tyto dohody netýkají cen ani jinak nevylučují soutěž.

Všechny tyto výjimky jsou nezávislé na splnění požadavku pro obecnou výjimku ze zákazu podle § 2 odst. 1 KartG 2005.

Dále platí společně pro obě právní úpravy řada Nařízení Komise ES¹²⁸.

V ZOHS existuje zvláštní ustanovení pro vynětí z působnosti ZOHS v § 1 odst. 3 a 9. Vynětí z působnosti ZOHS obsažené v § 1 odst. 3 ZOHS stanoví, kdy se ZOHS neužije na subjekty, které podle zákona či rozhodnutí vydaného podle zvláštního zákona poskytují služby obecného hospodářského významu¹²⁹. Zákon nerozlišuje, zda jde o soukromé či veřejné podniky¹³⁰. Nespadají pod toto vynětí subjekty, které vyvíjejí své aktivity mimo oblast poskytování služeb, byť mají jejich aktivity také obecný hospodářský význam. Vynětí z dosahu zákona se týká jen těch služeb, v nichž soutěžitel vykonává veřejnoprávní funkce a v nichž by plný dosah zákona znemožnil poskytování těchto služeb. Variantou této obecné výjimky je ustanovení § 1 odst. 9 ZOHS. Toto ustanovení bylo do ZOHS vloženo novelou související s přijetím zákona č. 175/2005 Sb., o elektronických komunikacích a přinesla průlom do věcné působnosti zákona a průlom do výlučné působnosti ÚOHS pro výkon

¹²⁸ Např. Nařízení 2790/1999, 772/2004.

¹²⁹ Např. dle z.č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, ve znění pozdějších předpisů, z.č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁰ Munková, J. – Kindl, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže-komentář, C.H.Beck 2007, s.17

dozoru. I kdyby jednání splňovalo znaky soutěžního deliktu podle ZOHS, nebude na něj tento zákon aplikován, pokud půjde o porušování povinnosti stanovené zákonem o elektronických komunikacích. Dozor v této oblasti je výlučně dán Českému telekomunikačnímu úřadu. Role Českého telekomunikačního úřadu jako orgánu ochrany soutěže však bývá zpochybňována¹³¹. Ze skutečnosti, že Český telekomunikační úřad je oprávněn rozhodnout o změně určité smlouvy mimo jiné z důvodu zajištění ochrany hospodářské soutěže¹³² nelze dovodit, že je orgánem pověřeným k ochraně hospodářské soutěže v tom smyslu, v jakém ÚOHS vytváří podmínky pro odporu a ochranu soutěže. Český telekomunikační úřad postrádá ve svých předpisech právní rámec pro posouzení, zda určitá dohoda narušuje hospodářskou soutěž – toto kritérium je obsaženo jen v ZOHS. Navíc, po vstupu České republiky do EU je komunitární soutěžní právo přímo aplikovatelné, a členské státy mají povinnost určit tzv. národní soutěžní úřady. Nelze předpokládat, že záměrem zákonodárce bylo rozdělit pravomoc posuzovat soulad dohod se soutěžním právem mezi ÚOHS a Český telekomunikační úřad.

Soutěžní právo by se tak mělo užít i v ostatních regulovaných právních odvětvích jako např. zemědělství¹³³.

Podobně také KartG 2005 v § 24 odst. 3 obsahuje vynětí určitých subjektů z dosahu KartG 2005. Jde o subjekty, na které se vztahuje dohled Úřadu pro dohled nad finančním trhem (*Finanzmarktaufsichtsbehörde*) jako jsou úvěrové instituce, stavební spořitelny a soukromé pojišťovací instituce. Dále jsou vyňaty subjekty, na které se vztahuje dohled rakouského ministerstva dopravy, např. železniční dráhy. Vyňaty jsou také státní monopoly, státní podniky.

V současné době probíhá diskuse o posuzování ekonomických přínosů a pravidel pro možné výjimky ze zákazu.¹³⁴ Výhody, které by výjimky ze zákazu měly přinést, mají být objektivní, odůvodněné, omezení soutěže musí být nezbytné k dosažení těchto výhod. Výhody musí převážit nevýhody z omezení soutěže a spotřebitelé musí dostat podstatnou část těchto výhod. Čím více dohodou soutěž utrpí, tím větší přínos toto omezení musí přinést. Výhody z restriktivní dohody se musí vázat

¹³¹ Např. Petr, M.: Uplatnění soutěžního práva v oblasti telekomunikací z hlediska judikatury, *Jurisprudence* 2006, č.7, s. 16.

¹³² § 39 odst. 3 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, ve znění pozdějších předpisů

¹³³ Raus, D.: Nad další (tentokrát problematickou) novelou zákona o ochraně hospodářské soutěže, *Právní zpravodaj* 2004, č. 10, s.1.

k jednomu a témuž trhu, ledaže by šlo o trhy propojené. Výhody nemohou plynout z tržní moci soutěžitele¹³⁵.

V. Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 SES

Toto nařízení sleduje účinnější ochranu hospodářské soutěže. Umožňuje přímou aplikaci čl. 81 a 82 SES národními soutěžními úřady i soudy.

Nařízením došlo ke zrušení povinnosti centrálního povolování výjimky ze zákazu dohod narušujících soutěž. Soutěžitelé tak mohou přímo aplikovat čl. 81 SES a dosáhnout tak vynětí ze zákazu za předpokladu splnění určitých podmínek. Tohoto pravidla se dnes lze dovolat i přímo před ÚOHS. Na druhé straně se klade na soutěžitele vyšší míra odpovědnosti, protože oni sami si musí zhodnotit, zda uvedené podmínky pro vynětí ze zákazu skutečně splňují. Jde o režim ex post legální výjimky¹³⁶.

Díky přímému účinku čl. 81 SES se zvyšuje úloha národních soudů, protože nespokojení soutěžitelé se mohou v případě, že porušením soutěžních pravidel utrpěli škodu, obrátit s svým nárokem přímo na národní soud, aniž by museli čekat na stanovisko Komise, že k porušení čl. 81 SES došlo.

Nařízením tak došlo k situaci, kdy vedle sebe vystupuje národní právo a komunitární. Vystala otázka, za jakých podmínek který právní řád aplikovat. Primárním pravidlem je, že vstupem ČR do EU se na jednání s komunitárním prvkem použije komunitární právo. Přestože princip nadřazenosti evropského práva není výslovně formulován, prakticky by se bez něj nemohla funkce EU uplatnit. Jednání s komunitárním prvkem je takové jednání, které má způsobilost ovlivnit podstatně obchod mezi členskými státy EU. Obchod mezi členskými státy je definován jako hospodářská aktivita jakéhokoli druhu, která spočívá v poskytování zboží přes hranice alespoň dvou členských států EU. Podstatnost ovlivnění spočívá v tom, že soutěžitel disponuje s podílem určité, nikoli nevýznamné, velikosti. Nutno je taky zohlednit finanční sílu

¹³⁴ Např. Bejček, J.: Falešné dilema strnulé právní normativity a pružného ekonomického pragmatismu v soutěžním právu, Právník, 2006, Č. 7, s.745-756, Hutchings, M.: The Competition Between Law and Economics, E.C.L.R., 2004, č. 9, S. 531-533

¹³⁵ Bejček, J.: Falešné dilema strnulé právní normativity a pružného ekonomického pragmatismu v soutěžním právu, Právník, 2006, Č. 7, s.757-759

¹³⁶ Bejček, J.: Modernizace a decentralizovaná aplikace evropského soutěžního práva, právní fórum 2005, s.377

takového soutěžitele a další, v každém případě specifické, okolnosti. V takovém případě se užijí čl. 81 a 82 SES a související nařízení.

Další změnou je, že od vstupu ČR do EU je komunitární právo aplikováno jednotně všemi národními soutěžními úřady EU. Doposud centralizovaný systém vedený Komisí byl nahrazen systémem decentralizovaným, kdy komunitární právo smí aplikovat nejen Komise, ale i národní soutěžní úřady. Od 1. května 2004 se Komise nezabývá všemi případy porušení komunitárního soutěžního práva, šetření provádí nejlépe umístěný národní soutěžní úřad, tj. převážně vnitrostátní¹³⁷. Významné případy si však smí atrahovat Komise, ovšem po konzultaci s národním soutěžním úřadem. Platí, že pokud řízení vede Komise či jiný soutěžní úřad, žádný jiný soutěžní úřad ve věci nemůže zahájit řízení. Pokud národní soudy či soutěžní úřady rozhodují o otázkách, o kterých již rozhodla Komise, nemohou dospět k rozhodnutí, které by rozhodnutí Komise odporovalo, dokonce nemohou rozhodnout rozporně s rozhodnutím Komise teprve předpokládaným, když Komise rozhodnutí teprve zahájila. Aplikace národního práva nesmí vést k zákazu chování, které není zakázáno podle práva ES¹³⁸.

Dále platí princip *one stop shop* tzn. jednu věc smí projednat a rozhodnout pouze jeden orgán¹³⁹. Tento systém decentralizace by neměl vést k nekonzistentnosti rozhodovací praxe, protože na celém území ES se aplikují stejná pravidla.

Případnému riziku nekonzistentnosti rozhodování se lze vyhnout jednak přezkumem rozhodnutí ústředním sjednocujícím orgánem a jednotným systémem výměny informací. Institucionalizovaným nástrojem sjednocování praxe je Evropská soutěžní síť soutěžních orgánů členských států spolu s Komisí a poradní výbor pro operativní a mnohostrannou koordinaci úkolů složený ze zástupců členských států.

Při rozhodování soutěžních úřadů v případě s komunitárním prvkem postupují co do procesního práva dle komunitárního a nad jeho rámec dle národního procesního práva. Pokud by případ rozhodovala Komise, řídila by se komunitárním procesním právem, tj. procesními ustanoveními Nařízení č. 1/2003.

Změnou je i to, že řízení zahájené z důvodu protiprávního jednání či dohody může být zastaveno bez dalších sankcí, jestliže jeho aktéři nabídnou Komisi formou příslibů odstranění závadného stavu a Komise shledá nabídnutá opatření jako

¹³⁷ Raus, D. – Neruda, R.: Hospodářská soutěž po vstupu do EU, CP Books, Brno, 2005, s. 45

¹³⁸ Kocián -Šolc - Balašík: Hospodářská soutěž – modernizační balíček, 2004, dostupné na <http://www.ksb.cz>

¹³⁹ Munková, J.- Svoboda, P. – Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck 2006, s 49

dostatečná pro obnovení efektivní soutěže na trhu. Tato úprava platí i pro národní orgány, pokud budou rozhodovat případy s komunitárním prvkem.

Výše uvedené změny mohou mít i negativní dopady. Předně jde o zvýšený stupeň právní nejistoty¹⁴⁰, který může vést ke snaze využít potenciální nesourodosti aplikace národních soutěžních úřadů a snaze vybrat si orgán, který bude ve věci rozhodovat. Toto nebezpečí tady existuje i přes skutečnost, že soutěžní předpisy členských států nemohou být aplikovány způsobem, který by vedl k odlišné aplikaci od aplikace evropského soutěžního práva, pokud k tomu není kladné rozhodnutí Komise.

Nedomyšlený je i program shovívavosti (leniency program). Jde o beztrestnost či mírnější postup vůči osobě, která jako první oznámí protisoutěžní jednání. Jde-li o jednání na více než třech územích národních států, žadatel se má obrátit na Komisi. Pro oznamovatele to však neznamená jistotu, a proto by měl protisoutěžní jednání oznámit i národním úřadům. Pokud by totiž Komise případ neprojednala, mohl by v mezidobí požádat u národního úřadu jiný oznamovatel. Stále také hrozí skutečnost, že Komise případ neprojedná a projedná ho národní úřad, který leniency program neuplatňuje.

Dalším nebezpečím je otázka, zda vlivem snížení právní jistoty soutěžitelů nedojde k nárustu kartelů a zhoršení kvality soutěžního prostředí¹⁴¹ a také k tomu, že postihovány budou je hard core kartely, zatímco ty „drobné“ budou ve skrytu existovat a představovat díky svému možnému kumulativnímu efektu nebezpečí pro soutěž ještě závažnější.

Podrobně jsou upraveny rovněž oprávnění Komise. Členské státy jsou povinny při šetření poskytnou při vyšetřování potřebnou součinnost. Dále jsou povinny Komisi oznámit, pokud zahájí vyšetřování pro porušení čl. 81 či 82 Smlouvy o ES. Národní soudy mají právo přezkoumat pravost rozhodnutí Komise i přiměřenost navrhovaných opatření. Soud však není oprávněn zpochybnit nezbytnost vyšetřování. Přezkum zákonnosti rozhodnutí Komise je vyhrazen Soudnímu dvoru.

Naopak Komise má povinnost publikovat své rozhodnutí o tom, že přijme přísliby závazků resp. že neuplatní na daný případ zákaz dohod narušujících soutěž nebo zákaz zneužití dominantního postavení.

¹⁴⁰ Bejček, J.: Modernizace a decentralizovaná aplikace evropského soutěžního práva, právní fórum 10/2005, č. 10, s 385

¹⁴¹ tamtéž

VI. Sankce a leniency program

V obou právních úpravách se objevuje pro účastníka kartelové dohody možnost zmírnění či upuštění od uložení pokut za kartel. Podmínky pro aplikaci jsou v obou právních úpravách podobné. V rakouském Wettbewerbsgesetz je leniency program upraven v § 11 odst. 3¹⁴², pokutu smí zmírnit či odpustit Bundeswettbewerbsbehörde¹⁴³. V českém právním řádu je problematika upravena sdělením předsedy ÚOHS.

Pro úplné upuštění od uložení pokuty je třeba, aby soutěžitel, který jednal v rozporu s § 1 KartG nebo čl. 81 odst. 1 SES, jako první existenci kartelu oznámil soutěžnímu úřadu, který o existenci kartelu dosud nevěděl, předložil všechny relevantní informace, jež má, musí ukončit své kartelově relevantní jednání nejpozději v okamžiku poskytnutí informací soutěžnímu úřadu a nesměl činit nátlak na ostatní soutěžitele, aby se ke kartelové dohodě připojili.

Pro zmírnění ukládané pokuty, když už soutěžní úřad o kartelu ví, je třeba rovněž přiznat svou účast na kartelu, spolupracovat s úřadem. Podmínkou rovněž je, že tento účastník soutěžitel nenutil jiné soutěžitele k účasti na kartelu.

V obou právních úpravách se také uplatní stejné měřítko pro zmírnění pokuty:

Prvnímu soutěžiteli, který poskytne úřadu relevantní informace, může být pokuta snížena o 30 až 50%, druhému soutěžiteli, který poskytne úřadu relevantní informace, může být pokuta snížena o 20 až 30%. Dále dle českého leniency programu může být zmírněna pokuta i dalším soutěžitelům, kteří poskytnou ÚOHS relevantní informace nebo pokud potvrdí výsledky správního řízení zjištěného ÚOHS. Rovněž podle rakouského leniency programu lze snížit pokutu soutěžitelům dalším, pokud splňují podmínky § 11 odst. 3 Wettbewerbsgesetz.

Co se týká pokut při porušení zákazu kartelové dohody, pak obě úpravy shodně stanoví částku do 10% z obratu dosaženého za předchozí účetní období, ovšem česká úprava dává mimo to alternativní možnost ÚOHS uložit místo takto určené částky pokutu do výše 10 000 000 Kč. Zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže umožnil ÚOHS stanovit pokutu do výše 5% z obratu za poslední finančně

¹⁴² Handbuch der Bundeswettbewerbsbehörde zur Anwendung des § 11 Abs 3 WettbG dostupný na <http://www.bwb.gv.at>.

¹⁴³ Gruber, J.-P.: The Austrian Cartel Act, E.C.L.R., 2006, č. 2, s. 60.

uzavřený rok. Vazba na obrat vyjadřuje závažnost porušení vzhledem k rozsahu podnikání soutěžitele¹⁴⁴.

V rakouské úpravě se pokuta chápe jako trest, nikoli jako donucovací prostředek či disciplinární postih. Jde o „civilní trest“¹⁴⁵. Má represivní a preventivní prvky. Na rozdíl od trestního práva však není možné od pokuty upustit ani pokud je zavinění zanedbatelné a následky protiprávního jednání neznatelné¹⁴⁶. V těchto případech by bylo vhodné analogicky užít trestní zákon a od trestních postihů při zanedbatelném zavinění, kdy není třeba potrestání ani z represivních ani z preventivních důvodů, upustit. Předpokladem pro uložení pokuty je v obou úpravách zavinění. Je sporné, z jak širokého obratu má být pokuta vyměřena, zda jen z bratu dosaženého na území Rakouska či celosvětového obratu soutěžitele. Při posouzení je nutno brát v úvahu i účinky dohody v jiných státech. Dále je nutno zohlednit, že za nejzávažnější porušení soutěže se považují dohody o cenách a rozdělení trhu. Za přitěžující okolnost se považuje opakované spáchání identického deliktu či opětovné porušení zákona vůbec, např. když soutěžitel poté, co uzavřel zakázanou dohodu, dopustí se zneužití dominantního postavení¹⁴⁷.

Česká odborná literatura uvádí, že se pokuta vyměří z celosvětově dosaženého obratu¹⁴⁸. Při stanovení pokuty je třeba přihlídnout k závažnosti, délce a případnému opakování porušování zákona.

¹⁴⁴ Maštálka, P.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Právnický ústav, Brno 1991, s. 46.

¹⁴⁵ Reidlinger, A. – Hartung, I.: Das neue österreichische Kartellrecht, Linde, Wien 2005, s. 208.

¹⁴⁶ Abgesehen von der Verhängung von Geldbussen im Kartellrecht, Österreichische Juristen-Zeitung 2006, č. 14-15, s. 593.

¹⁴⁷ Buchta, J – Bednář, J. – Michal, P.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář a souvisící předpisy, Linde, Praha 2006, s. 130.

¹⁴⁸ Raus, D. – Neruda, R.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Linde, Praha 2006, s. 465.

¹⁴⁸ Např. rozhodnutí OGH ze dne 30.6.1952 Okt 6/25 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>, kde byl okritizován přílišný liberalismus soutěže

Zusammenfassung

Gegenwärtig sind die beide Regelungen ähnlich. Die österreichische Regelung (KartG 2005) hat sich zur Stabilisierung der Nachkriegsvolkswirtschaft, also für Stabilisierung der Kartellen, entwickelt. Fortlaufend nach dem Abfall der Erfordernis der Stabilisierung und auch wegen Beitritt von Österreich zu den Europäischen Gemeinschaften orientiert sich die österreichische Gesetzgebung und Rechtsprechung gegen Kartellvereinbarungen. Dagegen die tschechische Regelung (ZOHS) hat sich ohne grössere Anknüpfung an die Vorkriegsregelung vom 1933 entwickelt.

Was die Generalklausel betrifft, es gibt im KartG 2005 eine grössere Änderungen im Vergleich mit den Regelungen vom 1972 und 1988. Derzeitige Formulierung entspricht dem Artikel 81 EGV. Für KartG 2005 ist charakteristisch die Orientierung an die Generalklausel, die wegen ihre extensive Auslegung soll alle die gegenwärtig aufgehobene Kartellarten umfassen. Dagegen KartG 1988 hat sich an einzelne Kartellarten orientiert, die einzelne Kartellarten hat ausführlich beschrieben. Auch für ZOHS ist charakteristisch eine grosse Annäherung zum Artikel 81 EGV, aber wegen eine kürzere historische Entwicklung sind die Änderungen nicht so bedeutend.

Zur Harmonisierung trägt auch die Verordnung Nr. 1/2003 bei, die bestimmt die Prinzipien für die Dezentralisierung und Harmonisierung der Entscheidungspraxis,

auch mittels der einheitliche Anwendung von Artikel 81 EGV und System der Legalausnahmen.

Die Regelungen der einzelnen Kartellvereinbarungen wie z.B. Preisvereinbarungen, Absatzvereinbarungen, Segmentierungsvereinbarungen, sind in den beiden Regelungen ähnlich. Eine Besonderheit gibt es im § 1 Abs. 4 KartG 2005 (Empfehlungskartelle). Diese Bestimmung benutzt die Möglichkeit in der Verordnung Nr. 1/2003 und durch die nationale Regelung bestimmt für die Empfehlungskartelle eine im Vergleich mit Verordnung Nr. 1/2003 strengere Regelung. Diese Bestimmung stammt aus KartG 1988. Die tschechische Regelung hat keine solche Bestimmung. Die österreichische Regelung ist in diesem Hinsicht besser, weil durch § 1 Abs. 4 KartG 2005 kann man auch einseitige Empfehlungskartelle begreifen, die man nicht durch die Generalklausel begreifen kann.

Die Änderungen finden wir auch im Begriff von Teilnehmer der Kartellvereinbarung. ZOHS legt den Begriff „Wettbewerber“ unabhängig von Handelsgesetzbuch aus. KartG 2005 benutzt den Begriff „Unternehmer“ von Handelsgesetzbuch (Unternehmensgesetzbuch). An das Thema, wer ist der Teilnehmer der Kartellvereinbarung, gibt es in der Fachliteratur viele Diskussionen, die optimale Lösung ist die Auslegung nach der europäische Regelung, weil bei der Anwendung der nationalen Wettbewerbsregelungen sollten keine Unterschiede im Vergleich mit der europäische Regelung existieren.

Kleine Unterschiede finden wir auch bei der Ausnahmen aus dem Kartellverbot, z.B. in der österreichische Regelung gibt es eine spezielle Ausnahme für die Bindung des Letztverkäufers im Handel mit Büchern, Kunstdrucken, Musikalien an den vom Verleger festgesetzten Verkaufspreis.

Beide Regelungen orientieren sich auch trotz der historisch bedingte Unterschiede an die Harmonisierung mit der europäische Regelung, an System mit dem generalen Kartellverbot und Legalausnahmen.

Als problematisch sehe ich aber den Übergang von System der Individualausnahmen zum System der Legalausnahmen, weil im System der Legalausnahmen trägt der Unternehmer die Last der Unsicherheit, ob „seine“ Vereinbarung durch das Kartellverbot betroffen wird oder ob er für seine Vereinbarung Legalausnahme benutzen kann. Solche rechtliche Unsicherheit kann zum Zuwachs der Kartellvereinbarungen beitragen. Obwohl vorrige Regelungen waren mehr administrativ und kompliziert, sie gaben dem Unternehmer mehr Rechtssicherheit. Ich

glaube, dass die Rechtssicherheit so wichtig ist, dass die nationale Wettbewerbsbehörden sollen zur Existenz dieser Rechtssicherheit beitragen.

Was mögliche Empfehlungen für die Regelungen betrifft, glaube ich, dass für die tschechische Regelung kann es vorteilhaft sein, wenn sie § 1 Abs. 4 KartG2005 über die Empfehlungskartelle übernimmt. Diese Bestimmung kann doch auch die einseitige Preisemfehlungen begreifen.

Was Boykottvereinbarungen betrifft, denke ich, dass die gegenwärtige Regelung im KartG 2005 nicht optimal ist, weil der Rückgriff von dieser Vereinbarung kann an den Kontrahierungszwang grenzen. Die Generalklausel selbst kann dieses Problem nicht lösen.

Was die Effektivität der Anwendung der Regelungen betrifft, ZOHS hat im Jahre 2005 5 Verfahren über die Kartellvereinbarungen eröffnet. Das ist weniger als in den vorrigen Jahren¹⁴⁹. Nach der Regelung KartG1988 im Jahre 2005 waren 16 Verfahren gelöst, im ersten Halbjahr 2006 waren nach KartG 2005 10 Verfahren gelöst¹⁵⁰. Mit dem Inkrafttreten des KartG 2005 gibt es ein Zuwachs der Anzahl der Verfahren 10%. Das heisst, dass mehr Vereinbarungen durch KartG 2005 betroffen wird, was die Effektivität des KartG 2005 zeigt.

¹⁴⁹ Jahresbericht der ÚOHS, 2005, <http://www.compet.cz>

¹⁵⁰ Tätigkeitsbericht der Bundeswettbewerbsbehörde 1.Juli 2005 bis 1. Juni 2006, <http://www.bwb.gv.at>

Přehled srovnání konkrétních ustanovení ZOHS, KartG 2005 a SES

ZOHS	KartG 2005	SES
Výjimka z aplikace zákona na poskytovatele služeb obecného hospodářského významu §1/3	Není	Čl. 86
Výjimka z aplikace zákona na oblast soutěže se zemědělskými produkty § 1/8	Není	Není
Výjimka z aplikace zákona na porušení dle zákona o elektronických komunikacích § 1/9	Není	Není
<i>Generální klauzule § 3/1</i>	<i>Podobné § 1/1</i>	<i>Podobné Čl. 81/1</i>
Cenové a podmínkové kartely § 3/2 a)	Podobné § 1/2 věta 1.	Podobné Čl. 81/1 a)
Výrobní, odbytové kartely § 3/2 b)	Podobné § 1/2 věta 2.	Podobné Čl. 81/1 b)

Segmentační kartely § 3/2 c)	Podobné § 1/2 věta 3.	Podobné Čl. 81/1 c)
Vázaná ujednání § 3/2 d)	Podobné § 1/2 věta 5.	Podobné Čl. 81/1 e)
Diskriminační kartely § 3/2 e)	Podobné § 1/2 věta 4.	Podobné Čl. 81/1 d)
Bojkotové kartely § 3/2 f)	Generální klauzule § 1/1	Čl. 81/1
Doporučující kartely Generální klauzule § 3/1	§ 1/4	Čl. 81/1
Výjimka ze zákazu- podmínky: 1. zlepšení výroby, distribuce 2. uloží jen nutná omezení 3. nevyloučí soutěž na podstatné části trhu § 3/4	Podobné § 2/1 věta 1.	Podobné Čl. 81/3
Bagatelní kartely horizontální § 6/1 a)	Nerozlišuje mezi vertikálními a horizontálními bagatelními kartely § 2/1	Rozlišuje, ale není to v textu SES výslovně vyjádřeno
Bagatelní kartely vertikální § 6/1 b) ZOHS	Nerozlišuje mezi vertikálními a horizontálními bagatelními kartely § 2/1 KartG 2005	Rozlišuje, ale není to v textu SES výslovně vyjádřeno SES
Výjimky pro dohody nakladatelů literárních děl a distributorů děl Není	§ 2/2 věta 2.	Není
Výjimky pro dohody zemědělských družstev o výrobě a odbytu Není	§2/2 věta 5.	Není

Seznam literatury

Monografie

1. Bednář, J.: Aplikace soutěžního práva v rozhodovací praxi, C.H.Beck, Praha 2005
2. Bejček, J.: Existenční ochrana konkurence, Masarykova univerzita v Brně, 1996
3. Bejček, J.: Kartelové právo, Masarykova univerzita v Brně, 1995
4. Buchta, J – Bednář, J. – Michal, P.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář a souvisící předpisy, Linde, Praha 2006
5. Eliáš, K. - Bejček, J. – Hajn, P.: Kurs obchodního práva: obecná část: soutěžní právo, C.H.Beck 2004
6. Gugerbauer, N.: Das Kartellrecht, Springer Verlag, Wien 1989
7. Hexner, E. – Martínek, K.: Kartelové a syndikalizační předpisy československé, Hospodářská politika, Praha 1936
11. Hoffer, R. – Barbist, J.: Das neue Kartellrecht, Lexis Nexis, Wien 2005
12. Kecht, W.: Das EGW-Kartellrecht in der Praxis, Signum Verlag, Wien 1988
13. Koppensteiner, H. – G.: Wettbewerbsrecht, Band 1 : Österreichisches und Europäisches Kartellrecht, Wirtschaftsverlag Dr. Anton Orac, Wien 1989
14. Landau, K. – Ender, W.: Kommentar zum Kartellgesetz: Gesetzestext samt Durchführungsbestimmungen mit ausführlichem Kommentar und Sachregister, E. Ketterl, Wien 1952

15. Maštálka, P.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Prsvich , Davle 1991
16. Munková, J. – Kindl, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže-komentář, C.H.Beck 2007
17. Munková, J. – Svoboda, P. – Kindl, J.: Soutěžní právo, Praha C.H.Beck 2006
18. Munková, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, C.H.Beck, 2003
19. Oliva, L – Šumbera, M.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Victoria Publishing 1995
20. Raus, D. – Neruda, R.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže, komentář, Linde, Praha 2006
21. Raus, D. – Neruda, R.: Hospodářská soutěž po vstupu do EU, CP Books, Brno, 2005
22. Reidlinger, A. – Hartung, I.: Das neue österreichische Kartellrecht, Linde, Wien 2005
23. Schulte, H.: Das österreichische Kartellrecht, Münster 1980
24. Týč, V.: Základy práva Evropské unie pro ekonomy, Linde, 2006

Předpisy

1. z.č. 141/133 Sb, o kartelech a soukromých monopolech
2. z.č. 63/1991. Sb, o ochraně hospodářské soutěže
3. z.č. 143/2001 Sb, o ochraně hospodářské soutěže
4. Bundesgesetz gegen Kartelle und andere Wettbewerbsbeschränkungen (Kartellgesetz 2005, KartG 2005)
5. Bundesgesetz vom 22. November 1972, mit dem Bestimmungen über Kartelle und Vorschriften zur Einhaltung der Wettbewerbsfreiheit erlassen wedrden (Kartellgesetz 1972)
6. Bundesgesetz vom 4. Juli 1951 über regelung des Kartellwesens (Kartelgesetz 1951)
7. Handbuch der Bundeswettbewerbsbehörde zur Anwendung des § 11 Abs 3 WettbG dostupný na <http://www.bwb.gv.at>

Časopisy a elektronické zdroje

1. Abgesehen von der Verhängung von Geldbussen im Kartellrecht, Österreichische Juristen-Zeitung 2006, č.14-15
2. Bejček, J.: Falešné dilema strnulé právní normativity a pružného ekonomického pragmatismu v soutěžním právu, Právník ,2006, č.7
3. Bejček, J.: Podpora inovací a (nebo) ochrana soutěže? Právní rozhledy, 2006, č. 1
4. Bejček, J.: Modernizace a decentralizovaná aplikace evropského soutěžního práva, Právní fórum, ASPI ,2005, č.10
5. Bejček, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže v evropském kontextu, Evropské a mezinárodní právo, 1997, č.6-7
6. Bejček, J.: K internacionalizaci kartelového práva, Právní rozhledy, C.H.Beck , 1996, č. 8
7. Bejček, J.: Vývoj práva na ochranu hospodářské soutěže, Právník, 1994, č. 5
8. Bejček, J.: Praktické problémy prokonkurenčního (protikartelového) práva, Právní rádce, 1994,č. 2
9. Čekal, D.–Chmelík, J.: Pozor na tvorbu statistik v rámci profesních sdružení, dostupné na <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/>
10. Fiala, T.: Smlouva o obchodním zastoupení z pohledu zákona o ochraně hospodářské soutěže, dostupný na <http://www.casp.cz/bulletin/>

11. Fraňková, H.–Šimeková, Z.: Soutěžní pravidla podle čl. 81 aneb jak posoudit kartelovou dohodu?, *Jurisprudence*, 2006, č. 4
12. Gugerbauer, N.: Einführung in das Kartellrecht, dostupné na <http://www.kartellrecht.at>
13. Gruber, J.-P.: The Austrian Cartel Act, *E.C.L.R.*, 2006, č. 2
14. Kjolbye, L.: The new Commission Guidelines on the Application of Article 81/3 : An Economic Approach to Article 81, *E.C.L.R.*, 2004, č. 9
15. Kocián -Šolc - Balaščík: Hospodářská soutěž – modernizační balíček, 2004, dostupné na <http://www.ksb.cz>
16. Krištof, M.: Developement in cartel case-law. Commission decisions and Court judgements of 2005, *Competition Policy Newsletter*, 2006, č.1
17. Lissel, P.M.: Kartellgesetz 2005 und Wettbewerbsgesetznovelle in Österreich, *Recht der Internationalen Wirtschaft*, 2006, č. 2
18. Luger, B.: Neuere Entwicklungen im österreichischen Handels- und Wirtschaftsrecht, *Recht der Internationalen Wirtschaft*, 2006, č. 6
19. Kocián, A. – Šolc, O. – Balaščík, J.: Hospodářská soutěž-modernizační balíček, dostupné na <http://www.ksb.cz/ecln>
20. Matousek, P.: Das Kartellrechtreform 2005 im Überblick, dostupné na <http://www.rechtsfreund.at>
21. Neruda, R.: Modernizace evropského soutěžního práva a její dopad na české soutěžitele, *Právní fórum*, 2005, č. 1
22. Ondřejová, D.: K poslední novele zákona o ochraně hospodářské soutěže provedené zákonem č. 361/2005, *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2005, č. 3
23. Petr, M.: Uplatnění soutěžního práva v oblasti telekomunikací z hlediska judikatury, *Jurisprudence* 2006, č.7
24. Raus, D.: Nad další (tentokrát problematickou) novelou zákona o ochraně hospodářské soutěže, *Právní zpravodaj* 2004, č. 10
25. Raus, D.: Rozhodování českých soudů ve věcech OHS a veřejných zakázek, *Právní zpravodaj* 2006, č. 9
26. Raus, D.: Zákonná výjimka ze zákazu kartelových dohod a otázky důkazního břemene, *Právní fórum*, 2005, č. 4
27. Sněmovní tisk č. 521– důvodová zpráva k novelizaci z.č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, dostupné na <http://www.psp.cz>
28. Šmejkal, T.: Klastř nebo kartel, dostupné na <http://www.ecin.cz>
29. Zpráva o činnosti Bundeswettbewerbsbehörde pro období 1.7.2005 do 30.6.2006 dostupná na <http://www.bwb.gv.at>
30. Výroční zpráva pro veřejnost 2005, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, dostupná na <http://www.compet.cz>

Rozhodnutí a judikatura dle rakouského kartelového práva

1. RS U OGH z 20.12.2005 16 Ok 45/05 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
2. RS U OGH z 30.5.2005 16 Ok 8/05 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
3. RS U OGH z 30.5.2005 16 Ok 5/05 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
4. Rozsudek OGH z 20.12.2005 16 Ok 23/04, *Wirtschaft und Wettbewerb*, 2006, č.3
5. RS U OGH z 20.12.2004 16 Ok 22/04 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
6. RS U OGH z 14.6.2004 16 Ok 5/04 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
7. RS U OGH z 20.12.2004 16 Ok 17/04 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
8. RS U OGH z 6.10.2004 13 Os 135/03 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
9. RS U OGH z 17.11.2003 16 Ok 3/03 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
10. RS U OGH z 15.12.2003 16 Ok 12/03 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
11. RS U OLG z 7.10. 2003 25 Kt 160/03-44 dostupný na <http://www.ris.bka.gv.at>
12. RS U OGH z 26.9.2001 13 Os 34/01 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
13. RS U OGH z 5.9. 2001 15 Ok 5/01 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
14. RS U OGH z 20.12.1999 16 Ok 9/99 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
15. RS U OGH z 13.9. 1999 16 Ok 2/99 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>

16. RS U OGH z 26.2.1996 16 Ok 11/95 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
17. RS U OGH z 23.2.1998 3 Ob 115/95 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
18. RS U OGH z 29.3.1993 Okt 2/93 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
19. RS U OGH z 16.12.1991 Okt 8/91 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
20. RS U OGH z 22.5.1990 Okt 4/90 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
21. RS U OGH z 23.1.1978 Okt 4/77 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
22. RS U OGH z 30.6.1952 Okt 6/52 dostupné na <http://www.ris.bka.gv.at>
23. RS U OLG z 7.7. 2006 Haftungsverbund Erste Bank / Sparkassen dostupný na <http://www.bwb.gv.at>

Rozhodnutí ÚOHS

1. Rozhodnutí ÚOHS S 16/05-177/05-SOHS ve věci České spořitelny, a.s., Československé obchodní banky, Komerční banky, a.s., dostupné na <http://www.compet.cz>
2. Rozhodnutí R 45,46/2004 ve věci Plzeňský Prazdroj, a.s., Městský pivovar PLATAN s.r.o., dostupné na <http://www.compet.cz>
3. Rozhodnutí ÚOHS R 48/2004 ve věci České lékárnické komory, dostupné na <http://www.compet.cz>
4. Rozhodnutí ÚOHS R 61/2004 ve věci JIZERSKÉ PEKÁRNY spol. s r.o., dostupné na <http://www.compet.cz>
5. Rozhodnutí ÚOHS R 6/2004 ve věci Mediaprint &Kapa Pressegrasso, spol.s r.o. , dostupné na <http://www.compet.cz>
6. Rozhodnutí ÚOHS R 8-17/2004 ve věci BOHEMIA , MAVE Jičín a. s. , PROAGRO Nymburk a. s., MAVEX Cheb, spol. s r. o, Mydlářka a. s., ZEVOS a. s, DRUKO STRÍŽOV s. r. o., 2, LIDRU, a. s., , Podnik živočišné výroby Nový Jičín a. s., Podnik živočišné výroby, a. s. , dostupné na <http://www.compet.cz>
7. Rozhodnutí ÚOHS R 35/2003 ve věci Asociace realitních kanceláří České republiky , dostupné na <http://www.compet.cz>
8. Rozhodnutí ÚOHS R 36, 37/2003 ve věci Eurotel Praha, spol. s r.o, Český Mobil a.s. , dostupné na <http://www.compet.cz>
9. Rozhodnutí ÚOHS R 39/2002 ve věci Českého svazu zpracovatelů masa , dostupné na <http://www.compet.cz>
10. Rozhodnutí ÚOHS R 15, 16/2002 ve věci Radegast, a.s. a Plzeňský Prazdroj, a. s , dostupné na <http://www.compet.cz>
11. Rozhodnutí ÚOHS R 3/2002 ve věci České lékařské komory , dostupné na <http://www.compet.cz>
12. Rozhodnutí ÚOHS R 1/2002, R 2/2002 ve věci Bristol-Myers Squibb spol. s r.o. a PHOENIX lékárenský velkoobchod, a. s. , dostupné na <http://www.compet.cz>
13. Rozhodnutí ÚOHS R 11-16/2000 ve věci Bupak Obaly a. s., MODEL OBALY a. s., AssiDomän Packaging Česká republika s. r. o., Kappa Karton Morava, s. r. o., OBALEX s. r. o., THIMM Obaly , dostupné na <http://www.compet.cz>
14. Rozhodnutí ÚOHS S 58/00-1727/00-240 ve věci ZEMKO a další, dostupné na <http://www.compet.cz>
15. Rozhodnutí ÚOHS S 53/06-14488/06/620 ve věci EKOAT s.r.o., dostupné na <http://www.compet.cz>
16. Rozhodnutí ÚOHS S 86/04-4610/04-ORP ve věci B. Braun Medical s.r.o., dostupné na <http://www.compet.cz>
17. Rozhodnutí ÚOHS S 16/05-177/05- SOHS II , dostupné na <http://www.compet.cz>
18. Rozhodnutí ÚOHS S 197/03-680/04-ORP ve věci Mediaprint&Kapa, dostupné na <http://www.compet.cz>

Judikatura Evropského soudního dvora

1. Rozsudek Evropského soudního dvora C-209/78 ve věci Stergios Delimitis vs. Henninger Bräu AG
2. Rozsudek Evropského soudního dvora C – 89/85 ve věci Ahlström v Komise (Wood Pulp II)
3. Rozsudek Evropského soudního dvora C -119/75 ve věci Terrapin Overseas Ltd. vs. Terranova Industrie C.A. Kapferer&CO
4. Rozsudek Evropského soudního dvora C – 15/74 ve věci Centrafarm BV. vs. Sterling Drug Inc.
5. Rozsudek Evropského soudního dvora C – 16/74 ve věci Centrafarm BV. vs Winthrop BV.

Rozhodnutí Komise

1. Rozhodnutí Komise IV/29.725 ve věci Wood Pulp
2. Rozhodnutí Komise COMP/36.571/D-1 ve věci poručení čl. 81 SES
3. Rozhodnutí Komise COMB/38.281 ve věci Tobacco Raw Italy
4. Rozhodnutí Komise IV/25.107
5. Rozhodnutí Komise IV/ 26.918 ve věci Europäische Zuckerindustrie
6. Rozhodnutí Komise IV/27.039 ve věci Pilskonserven
7. Rozhodnutí Komise IV/24.510 ve věci Gerofabrik
8. Rozhodnutí Komise IV/ 32.948 ve věci Tretorn a další